

PŘIPRAVOVANÉ AKCE

Vážení chovatelé, připravujeme tyto akce, avšak vzhledem k epidemiologické situaci nemůžeme zaručit jejich skutečné konání. Sledujte prosím naše webové stránky, kde najdete aktuální informace. Děkujeme za pochopení.

05. 2. So	Krajské shromáždění Středočeského kraje (Sedlčany)
18. 2. Pá	Rada plemenných knih ovcí, Zlobice
18. 2. Pá	Krajské shromáždění Kraje Vysočina, Rudíkov
19. 2. So	Krajské shromáždění Moravskoslezského krajského sdružení
25. 2. Pá	Krajské shromáždění Pardubického krajského sdružení
26. 2. So	Masopust na Zlobici
26. 2. So	Krajské shromáždění Libereckého krajského sdružení
04. 3. Pá	Krajské shromáždění Zlínského krajského sdružení
05. 3. So	Krajské shromáždění Plzeňského krajského sdružení
05. 3. So	Krajské shromáždění Královéhradeckého krajského sdružení, Zlích u Barunky
11. 3. Pá	Krajské shromáždění Jihomoravského krajského sdružení, Zlobice
12. 3. So	Krajské shromáždění Jihočeského krajského sdružení
19. 3. So	Vítání jara na Zlobici
3. 4.-7. 4. Ne-Čt	TECHAGRO 2022, Brno
9. 4. So	Členská schůze - shromáždění delegátů SCHOK z.s.

Foto: Jursovi

OBSAH

Kontakty	2
Úvodník	
Úvodník	3
Ze života Svazu	
24. mezinárodní konference chovatelů ovcí a koz v Koutech	3
Z domova	
Národní výstava hospodářských zvířat v Brně	5
Závody v rychlostní střížce ovcí na festivalu Souznění	16
Královéhradecké dožínky 2021	18
Mistrovství v ručním stříhání na Dožínkách v Hradci Králové 2021	20
Podzimní nákupní trh na plemenné berany a kozy - Sedlčany	21
Nákupní trh v Rožnově pod Radhoštěm	24
Svatováclavský trh v Pěnčíně	25
Celostátní výstava Náš chov 2021 v Lysé nad Labem	26
Jedenáctý ročník ENT zwartbles, aneb předseda dělal ostudu až v parlamentu	29
Šampionát plemenných beranů texel v Lysé nad Labem	31
Národní šampionát romanovských ovcí v Lysé	32
4. národní výstava AN koz v Lysé nad Labem	34
Nákupní trh plemenných beranů a kozlů ve Vendryni	36
Co nového letos na Rýzmburku?	39
NT Vrbětice	40
Nákupní trh na Bludičce	41
NT plemenných beranů v Nečtinech	44
Jak je u nás	
Státek Zelený dub	44
Farma Awaki	46
Kluby SCHOK z.s.	
Klub chovatelů anglonubijských koz	47
Ohrady, hrazení, ohradníky	
Příprava elektrického ohradníku na zimu	49
Pořád je co se učit	
I. ČÁST: Příprava stáda na reprodukci	51
Zdravotní problematika malých přežvýkavců, VÚVeL ACADEMY VIII	55
Čtenáři nám píší	
Zamyšlení nad chovem	57
Úřední deska	
Zápis z jednání Spolkové rady SCHOK z.s.	57
Zápis z jednání Předsednictva SCHOK z.s.	60
Dotace pro chovatele ovcí a koz v roce 2022	61
Metodika kontroly zdraví zvířat a nařízené vakcinace na rok 2022	62
Nákladová situace v Evropě	63
Kalendárium 2022	
Termíny akcí na rok 2022	65
Společenská rubrika	
Gratulujeme jubilantům	67
Náš jubilant Martin Carbol	68
Paní Ludmila Luňáková se dožívá sedmdesátilet	68
Významné životní jubileum p. Chovance	68
Devadesátiny největší osobnosti českého ovčáctví - prof. František Horák	69
Životní jubileum Pavla Slováka	69
VĚCNÝ REJSTŘÍK 2021	70
JMENNÝ REJSTŘÍK 2021	73
Inzerce	74

Svaz chovatelů ovcí a koz z.s.

Chovatelů 500, 252 09 Hradištko
e-mail: info@schok.cz, www.schok.cz
IČO 63109859, DIČ CZ 63109859
Bankovní spojení: Sberbank 4100004058/6800

vedení plemenných knih ovcí

Zlobice ev. č. 55, 666 03 Malhostovice
Hana Vystrčilová, tel.: 777 754 801
e-mail: pkovce@schok.cz

vedení plemenných knih koz

Chovatelů 500, 252 09 Hradištko
Šárka Kořínková, tel.: 777 754 813
e-mail: pkkoz@schok.cz

administrativa a dotace

Zlobice ev. č. 55, 666 03 Malhostovice
Mgr. Šárka Dvořáková, tel.: 775 702 165
e-mail: dvorakova@schok.cz

Předsednictvo SCHOK z.s.**Předseda**

Ing. Vít Mareš, tel.: 777 754 800, e-mail: mares@schok.cz

1. místopředseda

Ing. Tomáš Klíma, tel.: 602 321 507,
e-mail: klima@schok.cz

2. místopředseda

Ing. Martin Hošek, Ph.D., tel.: 777 754 809, 606 319 882,
e-mail: hosek@schok.cz

Ředitel

Ing. Jiří Huml, tel.: 777 754 821, e-mail: huml@schok.cz

Spolková rada SCHOK z.s.

Ing. Vít Mareš, Ing. Tomáš Klíma, Ing. Martin Hošek, Ph.D.

Středočeský kraj

Petr Kríž, tel.: 603 825 187, e-mail: ovce.pk@seznam.cz

Jihočeský kraj

Ing. Jan Vejčík, tel.: 721 100 001, e-mail: info@puvodnivalaska.cz

Plzeňský a Karlovarský kraj

Ing. Karel Krátký, tel.: 777 754 325, e-mail: kkratky@atlas.cz

Ústecký kraj

Jan Hála, tel.: 777 826 300, e-mail: janhala@seznam.cz

Liberecký kraj

Pavel Sokol, tel.: 603 276 692, e-mail: sokolsuffolk@seznam.cz

Královéhradecký kraj

Milan Domáň, tel.: 731 171 843, e-mail: doman.zernov@centrum.cz

Pardubický kraj

MVDr. Jiří Štros, tel.: 604 864 441,
e-mail: stros.holice@seznam.cz

Vysočina

Ing. Jaromír Dobrovolný, tel.: 732 281 077,
e-mail: jaromirdobrovolny@centrum.cz

Jihomoravský kraj

Ing. Vladislav Vitek, tel.: 777 247 137,
e-mail: oviservis@seznam.cz

Zlínský kraj

Pavel Slovák, tel.: 606 951 454, e-mail: slovak.pavel@volny.cz

Moravskoslezský kraj

Martin Carbol, tel.: 724 838 791, e-mail: 321.martin@seznam.cz

Předseda PKO

Ing. Martin Hošek, Ph.D. tel.: 777 754 809, 606 319 882,
e-mail: hosek@schok.cz

Předseda PKK

Ing. Richard Konrád, tel.: 777 754 802,
e-mail: konrad@schok.cz

Revizní komise Svazu chovatelů ovcí a koz z.s.**Předseda**

Ing. Petr Kotlaba, tel.: 731 159 641, e-mail: kotlaba@agrotrans.cz

Členové RK

Ing. Antonín Vejčík, CSc., tel.: 604 519 649,
e-mail: janavejcikova@seznam.cz

Ladislav Onderka, tel.: 777 754 816,
e-mail: onderka@seznam.cz

Igor Sikora, tel.: 604 249 232, e-mail: igor.sikora@centrum.cz

Eva Uxová, tel.: 603 468 254, e-mail: evaux@volny.cz

ZPRAVODAJ SVAZU CHOVATELŮ OVCÍ A KOZ z.s.,**vydává:**

Svaz chovatelů ovcí a koz z.s., zapsán ve spolkovém registru Městského soudu v Praze, oddíl L, vložka 74909,
redakce: SCHOK z.s., Zlobice ev. č. 55, 666 03 Malhostovice, www.schok.cz, e-mail: info@schok.cz,
evidováno u Ministerstva kultury ČR pod č. MK ČR E 12925

ISSN 1213-371X

Neprodejně! Zpravodaj je určen členům Svazu chovatelů ovcí a koz z.s.,
roční členský příspěvek SCHOK z.s. je 450 Kč, příspěvky na rok 2022 můžete poukázat na účet Svazu u Sberbank 4100004058/6800
(variabilní symbol Vám bude přidělen po dohodě s redakcí – Mgr. Šárka Dvořáková)
nebo je zaplatit složenkou.

Redakce zpravodaje nezodpovídá za obsah inzerátů.

Redakční rada:

Ing. Vít Mareš, Prof. Ing. František Horák, CSc., Ing. Jiří Huml, Ing. Tomáš Klíma,
Ing. Martin Hošek, Ph.D., Mgr. Iva Oukropcová – redaktor

Grafická úprava a tisk:

SET SERVIS centrum reklamy a tisku s.r.o., Helvíkovice 113, 564 01 Žamberk, e-mail: studio@setservis.cz, www.setservis.cz

Distribuce:

5P Agency, Pražákova 876/66, 639 00 Brno

Do tisku předáno 13. 12. 2021, náklad 1 300 ks

Uzávěrka příštího čísla: 28. 2. 2022

■ ÚVODNÍK

Vážení čtenáři,

dovoluji mně, abych se v předvánočním období ohlédl za letošním rokem a seznámil Vás s tím, co nás čeká v roce 2022.

Na začátku roku jsme věnovali velké úsilí přípravě šlechtitelských programů jednotlivých plemen ovcí a koz, změnám Řádů plemenných knih ovcí a koz, jednacích řádů, Stanov našeho Svazu a dalších dokumentů. Ve složité situaci se nám podařilo všechny upravované dokumenty připravit, projednat a schválit na Radách plemenných knih, na Spolkové radě Svazu i na členské schůzi – shromáždění delegátů Svazu. Všechna jednání probíhala distančně, a i to byla pro všechny nová zkušenost, kterou se nám podařilo zvládnout. Ministerstvo nám předložené dokumenty schválilo, a tak se můžeme v dalším období plně věnovat šlechtění plemen ovcí a koz. Výjimkou je neschválení šlechtitelského programu ovcí plemene dorper a zamítnutí naší žádosti o vedení plemenné knihy tohoto plemene. Chtěl bych poděkovat všem, kteří se na této práci podíleli, a popřát Svazu do dalších let v této činnosti mnoho úspěchů, nových myšlenek a postupů, které povedou ke zlepšování úrovně našich plemen ovcí a koz.

Naše činnost byla ovlivněna vyhlášením nouzového stavu v jarních měsících. Přesto se nám podařilo uspořádat všechny nákupní trhy, další akce se rozběhly uskutečněním odloženého Ovcáckého dne na Levandulovém statku v Bezděkově. Po roční přestávce proběhla výstava ovcí a koz v Horšovském Týně, střihačí soutěžili ve Vrbětčích. Uspořádali jsme Ovenálie na Zlobici, uskutečnila se výstava Země živitelka, kterou kompletně připravili členové Jihočeského krajského sdružení a na které proběhl šampionát ovcí plemene zwartbles, soutěž v rychlostřížce ovcí, ukázka zpracování masa a ukázky různých způsobů střihání ovcí. Začátkem září se uskutečnila Národní výstava hospodářských zvířat v Brně. Úspěšná byla i výstava Náš chov v Lysé nad Labem, kde proběhly šampionáty plemene zwartbles, texel, clun forest, romanovské ovce a plemen koz zakrslých a anglonubijských. Uskutečnily se plánované podzimní nákupní trhy na berany a kozly. Proběhla velká část akcí krajských sdružení a chovatelských klubů. I přes vyhlášená omezení jsme uspořádali konferenci v Koutech, ale další plánované podzimní akce na Zlobici jsme zrušili. Podařilo se nám zpracovat žádosti chovatelů na dotace pomocí nové aplikace

(pro chovatele ovcí), které administruje náš Spolek, a všechny podat v termínech stanovených SZIF a Ministerstvem zemědělství (dotace na genetické zdroje). Za všechny uskutečněné akce bych chtěl poděkovat všem, kteří se podíleli na jejich přípravě a průběhu, zvláště pak jejich aktivním účastníkům, kteří se nebáli přijet a přivést svoje zvířata na jednotlivé výstavy, předvést svoje výrobky a přispět tak k propagaci chovu ovcí a koz.

Snížil se počet zapojených ovcí v kontrole užitkovosti nedojených ovcí na 12 593 ks oproti roku 2020, kdy jich bylo 14 115 ks, zůstal podobný stav u dojených ovcí 1 712 ks oproti roku 2020, kdy jich bylo 1 750 ks, poklesl i počet koz zapojených v kontrole užitkovosti na 3 706 ks oproti roku 2020, kdy jich bylo 4 550 ks. To odráží celkově špatnou situaci v chovu ovcí a koz u nás.

Snažíme se hledat cesty ke zlepšení celkové situace v chovu ovcí a koz, na některé otázky přinesla odpověď i uspořádaná konference v Koutech. Věřím, že se nám podaří nepříznivý vývoj zastavit.

Rok 2022 bude v našem Svazu rokem volebním. Bude potřeba připravit a uskutečnit jednotlivá krajská shromáždění členů Svazu, na kterých se budou volit nové krajské rady a navrhnout kandidáty na členy Předsednictva Svazu a na členy Revizní komise Svazu. Volby proběhnou i v dalších orgánech a organizacích Svazu. Schválená úprava Stanov Svazu nám umožňuje jednat a přijímat rozhodnutí distanční formou, což bychom mohli využít i v případě další nepříznivé epidemiologické situace. Krajská sdružení Svazu budou vyzvána k přeložení kandidátů na volené funkce do Předsednictva Svazu a Revizní komise Svazu s tím, že do dalšího pětiletého volebního období nebudou kandidovat ing. Vít Mareš, ing. Martin Hošek, Ph.D. a všichni členové Revizní komise Spolku. Noví kandidáty do Předsednictva Svazu, kteří mají podporu některých Krajských sdružení Svazu, jsou ing. Richard Konrád a ing. Jan Vejčík. V Radě plemenných knih ovcí hodlá nadále pracovat ing. Martin Hošek, Ph.D. a do práce Rady plemenných knih koz se zapojí ing. Ladislav Strnad.

Na závěr bych chtěl ještě jednou poděkovat všem, kteří se v roce 2021 podíleli na práci našeho Svazu, a všem bych rád popřál pevné zdraví, klidné vánoční svátky a úspěšný rok 2022.

ing. Vít Mareš

■ 24. MEZINÁRODNÍ KONFERENCE CHOVATELŮ OVCÍ A KOZ V KOUTECH

5.-6. listopadu 2021

Po dvou letech, kdy se v roce 2020 konference neuskutečnila z epidemiologických důvodů, se chovatelé opět sešli v konferenčních prostorách hotelu LUNA v Koutech u Ledče nad Sázavou. I když situace ve společnosti nenaznačovala, že bychom „vykoupili“ ubytovací kapacitu hotelu, s radostí jsme přivítali přes 70 účastníků.

Podařilo se nám připravit ve spolupráci s přednášejícími zajímavý program, který jsme avizovali prostřednictvím webových stránek Svazu. Jednání konference zahájil předseda předsednictva Svazu chovatelů ovcí a koz z.s. ing. Vít Mareš. Ve svém úvodním vystoupení připomněl významné životní jubileum pana profesora Františka Horáka, který celý svůj život zasvětil chovu ovcí a koz. Bohatý dopolední program zahájil ing. David Lipovský (ČMSCH, a.s.), který seznámil přítomné s problematikou RPH a čipových ušních známek. Následovala přednáška ústředního ředitele SVS MVDr. Zbyňka Semeráda k aktuální situaci v oblasti veterinární péče. S koncepcí podpory

Prof. MVDr. Svobodová, CSc.

rodinných farem vystoupil předseda ASZ ing. Mgr. Jaroslav Šebek. Naše pozvání přijala ing. Kateřina Adamcová, ředitelka Sekce projektových opatření PRV, OP rybářství a Národních dotací. Ve svém zajímavém vystoupení hovořila k problematice národních dotací pro chov koz a ovcí. Dopolední program uzavřel svou přednáškou profesor Luboš Vostrý, který se věnoval genetickému hodnocení koz.

Odpolední program svým vystoupením zahájil ing. Igor Nemčok, předseda ZCHOK na Slovensku. Přítomné seznámil s aktuální situací v chovu ovcí a koz na Slovensku. Poté se k aktuální problematice v našich chovech vyjádřila ve své přednášce ing. Karolína Straková z Ministerstva zemědělství České republiky. Zajišťování a distribuci veterinárních přípravků řešila ve svém vystoupení MVDr. Jarmila Dorčáková z ČMSCH, a.s. V následujících přednáškách se přednášející věnovali problematice krmivové základny a vitamino-minerální výživě ovcí. Ing. Václav Jambor (NutriVet, s.r.o.) se věnoval problematice fermentovaných krmiv. Jako zajímavou novinku představil metodu hydroponie při zajištění čerstvé píce. Představitel firmy TREWIT, s.r.o. ing. Miroslav Duda hovořil k problematice a důležitosti vyvážené vitamínové a minerální výživy v jednotlivých stádiích reprodukčního cyklu ovcí. Následovala velmi přínosná přednáška ing. Ivana Houdka (DLF Seeds, s.r.o.) věnující se zakládání a ošetřování pícních porostů. Bohatý a pestrý program přednášek pokračoval představením dojícných technologií pro ovce a kozy irské společnosti DAIRYMASTER. Technologii

představil pan Karel Bednář ze společnosti Bohatec s.r.o. Jak zkvalitnit statkové hnojivo a ještě ušpřit náklady prostřednictvím technologie Z'fix představil ing. Ivan Petrtyl, zástupce francouzské společnosti OLMIX Group.

Den před naší konferencí se v Telči konala konference k problematice vlka. S průběhem tohoto jednání seznámil přítomné ing. Tomáš Havrlant. Následně se ve své přednášce věnoval aktuálním problémům spojených s výskytem vlka a seznámil přítomné i se situací v Evropě, kterou Svaz monitoruje. Ohradníky fencee a systém Chytré farmy představil zástupce společnosti VNT electronic s.r.o. pan Jiří Stolín. Digitalizace stád - zajímavé téma, o kterém přednášela autorka systému, Bc. Dominika Sokolová. Posledním vystupujícím byl předseda Ústřední komise pro ochranu zvířat Mze MVDr. Jiří Kruml, který se vyjádřil k problematice kupírování ocasů a kastrace pomocí gumových kroužků.

Bohužel, sobotní dopolední blok přednášek byl poznamenán epidemiologickou situací. Dva přednášející se dostali do karantény. Vzniklý prostor tak využil k delší přednášce předseda našeho Svazu, ing. Vít Mareš. Podrobně se věnoval současné situaci v dotační politice chovu ovcí a koz včetně dopadů na početní stavy. Poté se svou přednáškou vystoupila profesorka Vlasta Svobodová. Tématem byli endoparazit v chovech malých přežvýkavců, jejich diagnostika a terapie. Paní profesorka také hovořila o důležitosti prevence. Závěrečné slovo patřilo předsedovi našeho Svazu.

Po celou dobu konání dvoudenní konference chovatelé diskutovali nejen mezi sebou, ale také využili možnost komunikovat s jednotlivými přednášejícími a získávat tak důležité informace, které mohou využít ve svých chovech.

Na závěr krátké rekapitulace si touto cestou dovoluji poděkovat nejen přednášejícím, ale také všem, kteří na konferenci přijeli z řad chovatelů. Mé poděkování patří také zaměstnancům Svazu, kteří se na konferenci organizačně podíleli. Také děkujeme všem zúčastněným za dodržování všech předepsaných opatření v souvislosti s epidemiologickou situací.

Naše poděkování patří také Hotelu Luna a jeho zaměstnancům, kteří nám vytvořili podmínky pro konání konference.

A nezapomeňte si poznamenat termín příští konference: 4.-5. 11. 2022.

Ing. Jiří Huml

Ing. Igor Nemčok, předseda ZCHOK

Ing. Kateřina Adamcová, SZIF, ředitelka Sekce projektových opatření PRV, OP rybářství a Národních dotací

MVDr. Zbyněk Semerád, ústřední ředitel SVS

NÁRODNÍ VÝSTAVA HOSPODÁŘSKÝCH ZVÍŘAT V BRNĚ

Brány brněnského výstaviště po roce a půl opět otevřeny – mezi prvními pro veletrh ANIMAL TECH a Národní výstavu hospodářských zvířat. Přípravy provází mnoho otázníků, nejistot, dohadů. Jak bude výstava probíhat, podaří se zajistit reprezentativní kolekce ovcí a koz, přijdou návštěvníci, nevyhoří se na poslední chvíli nějaké neplánované omezení...? Dnes už víme, že to dobře dopadlo. Chovatelé přivezli vzorně nachystaná zvířata, přadlenky rozbílaly své vlněné království, stříhači nabrousili strojky... pozor, začínáme!

Neděle 5. září

První, nejnabitější den celé výstavy. Od 9 hodin proudí kolem našich zvířat i stánků návštěvníci, dospělí i nedospělí, lidé z oboru i rodiny s dětmi. Ať přijdou kdykoli, vždycky je něco na programu.

- Dvakrát denně komentovaná přehlídka plemen ovcí a koz – Ing. Hošek podává zasvěcený výklad předností i originality každého vystaveného plemene.
- Následuje komentovaná ukázka stříže ovcí na předváděcíšti – ta se těší velké pozornosti, někteří odvážní si mohou stříž pod vedením zkušené stříhačky Jany Šínové i malinko zkusit.

Jana Šínová stříhá, Roman Křenek vodí zvířata...

Zájemci o stříhání

...a Jiřka Pařilová chystá rouno na další zpracování

- Před polednem probíhá na molu před stánkem Svazu módní přehlídka, samozřejmě s výrobky z vlny a jiných přírodních materiálů. Komentář zajišťuje Barbora Niedobová, modelky jsou zároveň tvůrkyněmi těchto originálů. Pestrost je veliká, od šálků a drobností pro děti Lady Šnajdrové přes výrobky z mohéru Hany Plškové po ponča či úplety Jany Suché, Jiřiny Pařilové a Vladky Křenkové. Návštěvníci mohou aktivně vstoupit do dění – svým hlasováním volí nejlepší model přehlídky. Jeden hlasující je následně vylosován a získává poukaz na kurz zpracování vlny v Nedělní škole řemesel ve Stránském. Tentokrát to byl nákrčník Evy Rybářové – gratulujeme!

Vlněné stánky Vladky Křenkové, Katky Vodrážkové a Jiřky Pařilové

Tkaný šál vyrobila i předvádí Jana Suchá

Boho šátek předvádí Katka Vodrážková, vyrobila Jana Suchá

Pletené pončo předvádí Eva Rybářová, vyrobila Vlad'ka Křenková

Výrobky Lady Šnajdrové předvádí její syn

Modely z mohéru Hanky Piškové

Daniela Rybářová s kloboukem a kabelkou z dílny Katky Vodrážkové

Modely Jiřinky Pařilové

Lada Šnajdrová se svým šátkem

Modely Vladky Křenkové

Modely Evy Rybářové

Modely Katky Vadrážkové

Plstěné pončo předvádí Vladka Křenková, vyrobila Katka Vadrážková

Kolektiv klubu zpracovatelů vlny a jiných přírodních materiálů.

Eva Rybářová – předení, tkaní, pletení, háčkování...

Hana Plíšková ve svém mohérovém království

Jana Suchá stále při díle

Vlněný stánek Evy Rybářové

Jiřina Pařilová spřádá vlnu z vlastních oveček

Katka Vodrážková mezi svými modely

Lada Šnajdrová spřádá nejenom vlnu

Moderátorka Barbora Niedobová komentuje nedělní dění

- Pro děti jsou připraveny Vlnohrátky. Předvadiště se plní týmy připravenými utkat se s rozkutálenými klubičky, namotáváním příze i záchranou jehňátka. Na to se ovšem budou muset důkladně připravit, však to máme zdokumentováno. Vítězná skupinka si odnese pozornost na památku a hurá za dalším děním.

Záchranná četa je připravena

Namotávání klubička, každý umí něco

U plstění bylo místo pro malé i velké

Jana Suchá v obklížení malých obdivovatelů

Na Vlnohrátky připraveno, pozor, TEĎ

Dílna manželů Kuchaříkových

- Plstěná květina - název dílny pro šikovné ruce pod vedením profesionálky Katky Vadrážkové. Jak krásně to dopadlo, to posuďte sami. (Katčiny výtvary si můžete prohlédnout v příložené fotogalerii, její soubor inspirovaný mořem určitě nepřehlédnete.)

Plstěná květina - skvělý výsledek vlněné dílny

- Jednou z nejrůznějších chvílí nedělního odpoledne bylo představení ovčáckých a pasteveckých plemen psů. Přehlídku vedla a odborným slovem provázela Mgr. Naděžda Střalková. Tento bod programu byl úplně

Mgr. Naděžda Střalková

Australský honácký pes

nový a rozhodně mimořádně zajímavý, prohlédněte si jednotlivá plemena na fotografiích. Osobní vzpomínka na tuto akci: vysoká akčnost dění (focení vyžadovalo značný um :), fotograf Stanislav Seibert o tom něco ví).

Briard

Mudi

Podhalaňský ovčák

Šarplaninec

Šeltie

Australský ovčák

Puli

Chodský pes

- Ukázka výroby sýra s ochutnávkou nabídla trochu zklidnění. Koždoňovi zkušeně popsali, jak je možno v domácím prostředí vyrobit chutný sýr. Však ho mnozí okusili a pochutnali si.
- Odpolední komentář plemen ovcí a koz zakončil nabitý den. Návštěvníci odešli plni zážitků i informací, ošetřovatelé zvířat opečovali své svěřence, přadlenky zamkly krám a ... zítra znova.

Bílý kozel pozoruje dojení v sousedním stání

Mohérový kozlík

Kamerunští berani Petra Kříže

Ing. Mareš představuje plemena

Romney s úsměvem

Mezi návštěvníky byly zastoupeny všechny generace

Vřesový beran

Ing. Hošek komentuje vystavená plemena

Zwartbles dámy

Pondělí 6. září

Tento den je oproti víkendu klidnější. Návštěvníci prořídli, ale zdaleka tu nejsme sami. Připravený program běží a vždycky se najde několik otevřených očí a ochotných uší poslechnout si zajímavosti o ovčích i kozách, ochutnat sýr (tentokrát od Křenků), sledovat ukázkou předení pomocí vřetánka či se jen tak zastavit a popovídat si u přadláckých stánků. Dvakrát denně je také možno shlédnout dokumentární film Vlci na hranicích. Pro děti jsou opět nachystány Vlnohrátky, stačí vstoupit. Na Svazovém stánku se během celé výstavy střídají šlechtitelé Daniela Dziková, Ladislav Onderka a Ing. Tomáš Janoš, záklusní podporu a celkovou režii má v rukou ing. Jiří Huml.

Křenkovi s ukázkou výroby sýra

Úterý 7. září

Nový výstavní den, noví návštěvníci, mírně unavení vystavovatelé s novým úsměvem na rtech, trpělivá zvířata. Mimo již tradiční body programu (v komentování plemen ovčí a koz dnes můžeme slyšet Ing. Mareše) se dnes koná druhá módní přehlídka výrobků z vlny a jiných přírodních materiálů. Tentokrát se účastnili též muži, jeden jako moderátor, druhý coby doklad o tom, že vlna není jen pro ženy.

- Velice zajímavý program si připravila a na místě předvedla Jiřina Pařilová. Ukázala návštěvníkům, jak je za použití přírodních barviv možno dosáhnout nádherných barevných odstínů. Však posuďte sami. Poznáte, kdy to byly afrikány, gdoule či ořechové listy? U jejího stánku mohl pozorný návštěvník porovnat různá přírodní rouna či přivonět k bylinkám.
- Odpoledne jsme mezi námi přivítali milou a vzácnou návštěvu, paní ing. Gabrielu Žitníkovou. Přijela představit sociální podnik, přednáška měla název „Ovce v sociálním

Barvení - bude kouzelný hrnec nebo ruce?

Vlna nabarvená přírodními barvami

Ing. Žitníková představuje sociální podnik v zemědělství

Jiřina Pařilová barví vlnu přírodními barvami

podnikání". Máte-li pocit, že to nejde, poptejte se v Dílně U beránka. Na rodinné usedlosti Bludička může najít své místo i ten, kdo by neprošel kritickým okem výkonnostního výběru. Svou hodnotu i úctu zde nalézají nejen milované ovečky valašky, ale i hendikepovaní lidé. Právě oni pomáhají tvořit prostor pro ty, kdo zvenčí přicházejí pohladit, vyzkoušet, očichat i něco vytvořit, aby odešli bohatší ve svém srdci. Děkujeme.

- O cestě od myšlenky k výtvoru se s návštěvníky podělila Jana Suchá v programu nazvaném „Jak vzniká model“. Kdokoli šel jen tak kolem, často se zastavil a pozoroval hbité prsty, pod kterými neustále něco nového vzniká. Úsměv a čilý pohyb, radost i nápaditost, prostě Jana ve svém živlu :).

Toto odpoledne bylo vskutku bohaté osobnostmi, které byly ochotny (a dokonce velmi rády) podělit se s ostatními o to, co umí, co je těší, čím žijí. Ten život, skutečná, hmatatelná realita, zhmotněný čas i radost z díla, to je něco, co vnímám jako velmi vzácné a zároveň životaschopné a nabíjející v současné rychlé, mnohdy značně virtuální době. A to jsem ještě nezmínila klidný koutek s tkalcovským stavem, kde měli svou dílnu manželé Kuchaříkovi. Mnozí se zde zastavili, uplstili něco pěkného na památku a poptali se na zajímavosti zpracování vlny. Byli u dobrého zdroje, vždyť Kuchaříkovi vedou v Poodří Dílnu u Slunce, kde se řemeslům daří. U vedlejšího stolu trpělivě plstí mokrou technikou paní Lada Teichmannová klobouky, hučky a jiné pokrývky hlavy. Ani ona neunikla zájmu návštěvníků a mohla se s nimi podělit o své zkušenosti v této oblasti. A Vladka Křenková? Jako elegantní, přirozená a jaksi

všudypřítomná nenápadně postrkuje program, má přehled a hlavně všechen ten přadlácký (a nejen přadlácký) program dala dohromady. Domluvila, zajistila, zařídila. Vypadá to jednoduše, když to funguje... díky moc! Ještě jedna nenápadná, ale nezbytná služba mě napadá – péče o zvířata během výstavy. Vrchní velení a pevnou ruku měl v této věci Roman Křenek, mezi mladými pomocníky se osvědčili studenti středních odborných zemědělských škol a Zuzana Neuwirthová. Díky za čas a péči.

Bohatý program u koňáků

Na Národní výstavě ovšem nebyly jen ovce a kozy

Prasnice se selátký byla velkou atrakcí

Zemědělská událost zaplnila též přilehlé prostory brněnského výstaviště

Šampionát u sousedů

Návštěva Gorolů na svazovém stánku

Středa 8. září

Poslední den. Vystavovatelé i vystavovaní se už upřímně těší domů, ale přesto jsou dále k dispozici, tentokrát zejména návštěvníkům školou povinným či ještě menším. Právě tyto skupiny se, navzdory začátku školního roku, v tento den vydaly všechno obhlédnout, prozkoumat a vyzkoušet. A tak jsou chvilku v obležení zvířata, poté přadlenky či kdokoli jiný, kdo je ochoten něco ukázat, nabídnout, vysvětlit. Je dobře, že se děti dostanou ke zvířatům i výrobkům z vlny na dosah ruky, vždyť právě ten živý kontakt tak často chybí. Díky vám všem, kteří jste to umožnili!

Blíží se opravdu konec, chovatelé přijíždějí pro zvířata, loučení, závěrečné focení oceněných zvířat se „svými lidmi“, předávání pohárů, balení, nakládání. Co dodat? Bylo to náročné, stálo to za to, časem to zopakujeme. Budeme doufat, že se opět najdou ochotné ruce, které by pomohly, pečovaly, nachystaly, ukázaly, tvořily, i obětaví chovatelé ochotní přivést své čtyřnohé svěřence, aby se z nich mohli potěšit i jiní. V uších mi zní slova, která zazněla v přednášce paní Žitníkové. V Brně prý na nehumánnost národní výstavy poukazují mladí lidé svým uměleckým ztvárněním otroctví. Já však kolem sebe nevidím otrokáře, ale služebníky, kteří mají srdce i ruce nakloněné k péči a ochraně. Kéž je potkají i ti mladí.

Iva Oukropcová

Foto: Stanislav Seibert, Katka Vadrážková,
Iva Oukropcová, Ing. Jiří Huml

Ing. Bařina vyhrál s kozama

Střihači Jana Šínová, Karel Švarc, Adam Pokorný s hodnotiteli závodu

MISTROVSTVÍ V RUČNÍM STŘÍHÁNÍ NA DOŽÍNKÁCH V HRADCI KRÁLOVÉ 2021

Každoroční konání velkých akcí již není tak, jak se vždy alespoň mně osobně zdálo, samozřejmostí. Je tedy ale fajn, že se mohly i v letošním roce konat Dožínky v Hradci Králové, a to 18. 9. 2021, při nichž se už tradičně koná Mistrovství v ručním stříhání ovcí. Tato akce je vždy diváky hojně sledovaná. Na klání přijeli tři střihači, každý z nich měl za úkol ostříhat ručními nůžkami 2 ovce po 4 kolech, ve kterých jejich výkony hodnotili pan

Thierry Delhomme a Lukáš Neugebauer. Ředitelem závodu byl pan ing. Vladimír Bařina, Ph.D., ze střihačů se předvedli Jana Šínová, Karel Švarc a Adam Pokorný. Na tomto v pořadí již devátém mistrovství s ručními nůžkami obhájil svá prvenství z předchozích ročníků pan Karel Švarc, poté následuje druhé místo, kde se umístila Jana Šínová, a na třetím místě byl Adam Pokorný. Střihačům k jejich umístěním ještě jednou gratulujeme a organizátorům a podavačům z Královehradeckého kraje patří velký dík za jejich ochotu a čas.

Vojtěška Neugebauer

Otevřené 9. mistrovství republiky v ručním stříhání ovcí DOŽÍNKY Hradec Králové 18. 9. 2021

kolo 1												
Počet kolo	Stan.	Jméno a příjmení	Počet kusů	Čas celkem	Vteřiny v.	sum.	Získané body za			celk.	Umístění	
							čas	stříhárna	ohradu			
Σ 1	3	Adam Pokorný	2	00.11.25	685	685	34,25	22	28	84,25	3	
Σ 1	1	Karel Švarc	2	00.10.43	643	643	32,15	9	11	52,15	1	
Σ 1	2	Jana Šínová	2	00.15.22	922	922	46,10	12	15	73,10	2	

kolo 2											
Počet	Stan.	Jméno a příjmení	Počet	Čas	Vteřiny	sum.	Získané body za			celk.	Umístění
kolo			kusů	celkem	v.		čas	stříhárna	ohradu		
Σ 1	3	Adam Pokorný	2	00.13.31	811	811	40,55	21	18	79,55	3
Σ 1	1	Karel Švarc	2	00.09.47	587	587	29,35	7	10	46,35	1
Σ 1	2	Jana Šínová	2	00.14.00	840	840	42,00	13	20	75,00	2

kolo 3											
Počet	Stan.	Jméno a příjmení	Počet	Čas	Vteřiny	sum.	Získané body za			celk.	Umístění
kolo			kusů	celkem	v.		čas	stříhárna	ohradu		
Σ 1	3	Adam Pokorný	2	00.11.58	718	718	35,90	20	29	84,90	3
Σ 1	1	Karel Švarc	2	00.09.20	560	560	28,00	9	10	47,00	1
Σ 1	2	Jana Šínová	2	00.16.10	970	970	48,50	14	17	79,50	2

kolo 4											
Počet	Stan.	Jméno a příjmení	Počet	Čas	Vteřiny	sum.	Získané body za			celk.	Umístění
kolo			kusů	celkem	v.		čas	stříhárna	ohradu		
Σ 1	3	Adam Pokorný	2	00.13.00	780	780	39,00	17	16	72,00	2
Σ 1	1	Karel Švarc	2	00.10.02	602	602	30,10	10	8	48,10	1
Σ 1	2	Jana Šínová	2	00.16.55	1015	1015	50,75	13	13	76,75	3

KONEČNÉ VÝSLEDEKY						
Jméno a příjmení	kola 1	kola 2	kola 3	kola 4	celkem	Umístění
Adam Pokorný	84,25	79,55	84,90	72,00	320,70	3
Karel Švarc	84,25	46,35	47,00	48,10	225,70	1
Jana Šínová	84,25	75,00	79,50	76,75	315,50	2

ředitel závodu: Ing. Vladimír Bařina, Ph.D.
rozhodčí: Lukáš Neugebauer, Thierry Delhomme
časoměřič: Thierry Delhomme
stáda: Ovčí farma Švec Miloš

PODZIMNÍ NÁKUPNÍ TRH NA PLEMENNÉ BERANY A KOZLY - SEDLČANY

I když nás epidemie koronaviru stále neopustila, podařilo se dne 18. září uspořádat v chovatelském areálu ZO ČSCH v Sedlčanech tradiční podzimní nákupní trh plemenných beranů a kozlů, a to i za přítomnosti veřejnosti.

Celkem bylo na trh přihlášeno 76 beranů a 2 kozli od 15 chovatelů, což odpovídá současné chovatelské základně ve Středočeském kraji a přilehlých okresech krajů sousedních.

Předvedeno bylo nakonec 69 beranů těchto plemen: charollais 23 ks, suffolk 19 ks, texel 12 ks, oxford down 5 ks, východofríská ovce 1 ks, německá černohlavá ovce 2 ks, jacob 1 ks, valaška 4 ks. Poprvé byli v Sedlčanech klasifikováni dva berani plemene racka. Oklasifikováni byli dva kozli plemene koza bílá krátkosrstá.

Výběr šampiona trhu

Hodnocením beranů byl pověřen Ing. Ladislav Strnad, který hodnotil berany plemene suffolk a charollais, a Ing. Richard Konrád, který hodnotil ostatní berany a oba kozly.

U plemene charollais (elitní nákupní trh) předvedlo 23 beranů pět chovatelů, což stále ukazuje na skutečnost, že se chovem tohoto plemene zabývá v České republice stále jen hrstka chovatelů, což je škoda, protože plemeno charollais má ze všech masných plemen ovcí nejkvalitnější maso. Berani byli hodnoceni v těchto třídách: ER 7 ks, EA 10 ks, EB 6 ks. Šampiónem trhu se stal beran č. 26275 024 linie CHEVROLET, RPH 143,09, hodnocen výslednou třídou ER, kterého předvedl František Schůt z Neveklova. Na druhém místě skončil beran č. 25131 024 linie CHAROUZD, RPH 152,73, hodnocen výslednou třídou EA z chovu Ing. Jaroslava Adama z Chlístova. Třetí skončil beran č. 27434 024 linie CHALK, RPH 114,73, hodnocen výslednou třídou EB z chovu MVDr. Josefa Vencla z Mirošovic.

Kolekce beranů byla velmi vyrovnaná, vynikala výbornou zmasilostí zad a kýt. Drobné vady se vyskytovaly v utváření spěnek a v linii hřbetů.

Beranů plemene suffolk bylo předvedeno nakonec jen 19 kusů, což již druhým rokem ukazuje na klesající trend chovu tohoto plemene v ČR. Berani byli hodnoceni v těchto třídách: ER 10 ks, EA 6 ks, EB 3 ks. Většina beranů vynikala výbornou zmasilostí zad

Výběr šampiona ENT charollais

Plamenní berani valaška z chovu Denisy Čuvašové

Plemenní berani jacob z chovu Ing. Ludmily Kavánkové

Plemenní berani racka z chovu Jozefa Kosiny

Plemenní berani texel z chovu Ladislava Strnada

Beran plemene valaška vícešampion aukce, chovatel Denisa Čuvašová

Šampion ENT charollais, beran linie Chevrolet, hodnocen ER, z chovu Františka Schüta

Šampion trhu, beran plemene texel, linie Tarantino z chovu Ladislava Strnada

a kýt, drobnější nedostatky se vyskytly v utváření linie hřbetů a spěnek.

Šampionem byl vyhodnocen beran č. 29835 024 linie CODY, RPH 140,49, hodnocen výslednou třídou ER z chovu Františka Dlabala z Hradce u Kostelce nad Černými lesy.

Šampionem trhu ostatních plemen ovcí byl vyhlášen beran plemene texel č. 26230 024 linie TARANTINO, RPH 122,68, hodnocen ve výsledné třídě ER Ladislava Strnada z Drahňovic.

Celý chovatelský den se velmi vydařil, bylo přijatelné počasí, čemuž odpovídala i dobrá návštěva chovatelů. Přímo na aukci byli prodáni nejkvalitnější berani. Je vidět, že o kvalitní plemenné berany je stále velký zájem. Výborné bylo také občerstvení, které připravili chovatelé z ZO ČSCH Sedlčany. Za celý chovatelský den patří organizátorům a i chovatelům velké poděkování.

Ing. Richard Konrád

Šampion plemene suffolk, beran linie Cody, hodnocen ER, z chovu Františka Dlabala

NÁKUPNÍ TRH V ROŽNOVĚ POD RADHOŠTĚM

Ve středu 22. 9. se konal „Nákupní trh beranů a kozlů“ v Rožnově pod Radhoštěm. Místem nákupního trhu byla již tradičně půda Střední školy zemědělské a přírodovědné. Po zkušenosti z předchozích let bylo zázemí pro zvířata přichystáno v zastřešeném průjezdu. O přípravu kotců se postarali studenti školy. Zábrany pro potřeby trhu opět propůjčil pan Lumír Randus, za což mu patří velký dík. Stejně jako v předešlém roce bylo počasí v tento termín trhu deštivé, avšak budme rádi za to. Katalog beranů čítal na 50 zvířat plemen východofrišká ovce, valaška původní, oxford down, texel. K hodnocení byli připraveni též kozli plemen anglonubijská koza, bílá krátkosrstá koza a hnědá krátkosrstá koza. Hodnotitelem tohoto trhu byl Ing. Michal Milerski, Ph.D.

Nejprve šli na řadu beraní. Z celkového počtu 50 beranů bylo úspěšně zařazeno do plemnitby 28 beranů. Zbytek beranů byl odročen z důvodů nesplnění minimálního váhového limitu či vyřazen z důvodu přítomnosti výlukových exteriérových vad.

„Občerstvovací stanice“ připravená zaměstnanci školy

Odborné hodnocení zevnějšku panem dr. Milerskim

Beraní oxford down paní Dzikové

Dr. Milerski při hodnocení beranů texel pana Prokopa

Beran plemene texel z chovu paní Miklasové

Velmi pěknou kolekci beranů přivezla paní Daniela Dziková (oxford down) a pan Ladislav Blizňák (východofříská ovce). Taktéž beraní plemene texel z chovů pana Chovance, Miklasové a Prokopa byli pro hodnocení pečlivě připraveni. K hodnocení byli též připraveni 4 kozlíci výše uvedených plemen. Do plemnitby byli zařazeni kozel paní Tkáčové (anglonubijská koza) s výslednou třídou EA, kozel z farmy Zerlina, s.r.o. (hnědá krátkosrstá koza) s výslednou třídou EB a kozel pana Válka (bílá krátkosrstá koza) s výslednou třídou EA. Poslední kozel v katalogu nesplnil minimální váhový limit pro klasifikaci a byl tedy odročen.

V průběhu nákupního trhu se mohli chovatelé a další návštěvníci trhu zahřát teplým čajem či kávou a zakousnout domácí buchty, které připravili zaměstnanci školy. Na závěr tohoto krátkého reportu nezbyvá než poděkovat vedení školy a jejich studentům za pomoc při praktické organizaci trhu a možnosti jeho uskutečnění. Dále pak v neposlední řadě Ing. Milerskému za objektivní zhodnocení předvedených zvířat.

Ing. Tomáš Janoš
Foto: Stanislav Seibert

Hodnocení beranů oxford down

Beraní východofříské ovce pana Blizňáka čekající na hodnocení

SVATOVÁCLAVSKÝ TRH V PĚNČÍNĚ

Letošní Svatováclavská výstava a nákupní trh ovčí a koz, která se koná tradičně v Pěňčíně u Jablonce nad Nisou na farmě rodiny Pulíčkových, se nesla ve znamení pandemie covidu, ale přesto jsme byli rádi, že akce mohla konat. Vstup do areálu byl podmíněn očkováním, proděláním nemoci nebo se mohli návštěvníci při vstupu otestovat.

Celý den zahájili uvítáním návštěvníků předseda SCHOK ing. Vít Mareš, předseda krajského sdružení Pavel Sokol, majitel farmy Josef Pulíček.

Nákupní trh ovčí a koz proběhl na louce pod farmou. Nejdříve bonitéři ing. Vít Mareš a ing. Richard Konrád ohodnotili kozla z chovu paní Fraňkové. Z předvedených beranů se nejdříve bonitovali beraní plemene suffolk. Ve stáří nad jeden rok předvedli berany chovatelé Milan Láník a Štefan Nejeschleba, beraní do roka pocházeli od chovatelů Pavla Sokola a Romana Samka. Milan Melichar předvedl berany vřesové ovce, Jana Hofman Formánková berany ouessantské ovce, Vojtěch Waldmann berany romney, Jiří Skrbek berany plemene texel, Frýdlantská škola berany clun forrest. Beraní východofříské ovce byli hodnoceni ve stáji. Celkem bylo hodnoceno 40 beranů. Šampionem masných beranů nad jeden rok se stal beran z chovu Štefana Nejeschleby číslo 78443051, do jednoho roku beran suffolk číslo 95131052 z chovu Romana Samka. Šampionem ostatních plemen se stal beran Milana Melichara číslo 80120051.

Pro návštěvníky byl připraven bohatý doprovodný program. Stánky s různým zbožím, ochutnávka regionální potraviny,

Výběr šampiona na NT Pěňčín

občerstvení nejen z jehněčího a kůzlečího masa. Zemědělská škola ve Frýdlantu přivezla umělou krávu a nejen děti měly možnost zkusit si ruční dojení. Stříhání ovčí předvedl Radek Salaba. Nejen děti se mohly projet na koni Baronovi nebo se po areálu projet traktorem Casse. Předání vlny a ukázky výrobků se ujaly přadleny Marie Zemanová a Eva Uxová a s plstěním Lada Teichmannová. Na chvíli přijel hasičský záchranný sbor, který umožnil hlavně dětem prohlídku zásahového vozidla.

Vydařilo se počasí a u občerstvení u husy se celý den střídali hudebníci, kteří zpříjemnili návštěvníkům sváteční den. Naše poděkování patří všem organizátorům, chovatelům a především rodině Pulíčkově, v jejichž areálu se trh koná. Poděkování patří také agrární regionální radě, která akci podporuje finančně.

Věra Jaklová

CELOSTÁTNÍ VÝSTAVA NÁŠ CHOV 2021 V LYSÉ NAD LABEM

Po roční pauze způsobené epidemií koronaviru byl v tradičním termínu prvního říjnového týdne uspořádán pětadvacátý ročník výstavy Náš chov a Zemědělec. Hlavním lákadlem výstavy byla celostátní výstava ovcí a koz, kterou zajistil náš Svaz. Během výstavy jsme se prezentovali dvěma národními šampionáty a ukázkovou expozicí plemen ovcí a koz chovaných v České republice. Ve čtvrtek se konaly tři elitní bonitační trhy plemen zwartbles, texel a holandských zakrslých koz. V pátek se uskutečnil elitní bonitační trh plemene clun forest, v sobotu uspořádali členové Klubu chovatelů romanovských ovcí Národní šampionát tohoto plemene. V neděli si Klub chovatelů anglonubijských koz uspořádal svůj Národní šampionát anglonubijských koz.

Naši chovatelé představili 16 plemen ovcí a 7 plemen koz. Vystaveno bylo 195 kusů ovcí a 51 kusů koz, což znamenalo, že naše expozice byla co do počtu zvířat nejpočetnější na výstavě. Masná plemena ovcí zastupovala plemena: charollais, suffolk, texel, oxford down a berrichone du Cher. Kombinovaná plemena ovcí byla reprezentována plemeny: clun forest, merinolandschaf, zwartbles, jurská ovce, kerry hill a naším národním plemenem valaškou. Plodná plemena zastupovala ovce romanovská, málopočetná a zájmová plemena ovcí zastupovala ovce vřesová, kamerunská, ouessantská a walliserská černonosá.

Dojená plemena koz zastupovala tři plemena – obě naše národní plemena koz, a to hnědá krátkosrstá, bílá krátkosrstá koza, a anglické dojné plemeno – koza anglonubijská. Masná plemena koz zastupovaly kozy burské, srstnatá plemena kozy kašmírové.

Málopočetná plemena koz zastupovaly kozy zakrslé holandského typu a kozy walliserské.

První den výstavy byly uspořádány tři elitní bonitační trhy, a to beranů plemene zwartbles a texel, kozlů plemene zakrslá koza (holandský typ).

Bonitačního trhu zakrslých koz se zúčastnili čtyři chovatelé, kteří vystavili 10 kozlíků (ročník 2021). Hlavním hodnotitelem trhu byl Ing. Richard Konrád. Kozlíci byli hodnoceni

Nejlepší kozlíci ENT zakrslých koz (zleva Jana Drtinová, MVDr. Silvie Dopitová, MVDr. Dopita)

v těchto třídách – 3× ER, 6× EA, 1× IA. Šampionem ENT kozlíků se stal kozel č. 8990/058 linie SIRE z chovu paní Jany Drtinové z Vamberka. Na druhém místě skončil kozel č. 16725/067 linie IGORWOLF chovatelky MVDr. Silvie Dopitové z Libice nad Doubravou, třetí skončil kozel č. 18244/067 linie ZORRO také z chovu paní MVDr. Dopitové.

Beranů plemene zwartbles bylo předvedeno 17 kusů linií Zoltán, Zbyslav, Zbyšek, Záblesk a Zachari od čtyř chovatelů. Hodnotitelem byl určen Ing. Ladislav Strnad. Beraní byli klasifikováni v těchto třídách: 3× ER, 6× EA, 6× EB. Šampionem elitního trhu se stal beran č. 38080/034 linie ZOLTÁN, RPH 114,21, výsledná třída EA chovatelky Miroslavy Střečkové z Trhových Svinů. Na druhém místě skončil beran č. 82918/061 linie ZACHARI, RPH 110,74, výsledná třída EA z chovu Ing. Martina Hoška z Mohelna, na třetím místě skončil beran č. 17311/024 linie ZOLTÁN, RPH 114,36, výsledná třída EA z Farmy Nezbedovi s.r.o. Kropáčova Vrutice. Hodnocení beraní byli velmi dobře osvalení, většího tělesného rámce s dobře utvářenými končetinami a spěnkami, barevné znaky odpovídaly plemennému standardu.

Beranů plemene texel bylo předvedeno 8 kusů od tří chovatelů. Hodnotitelem byl určen Ing. Martin Hošek. Beraní

Šampion ENT zakrslých koz – kozel 8990/058 linie Sire, hodnocen výslednou třídou EA, chovatelky Jany Drtinové

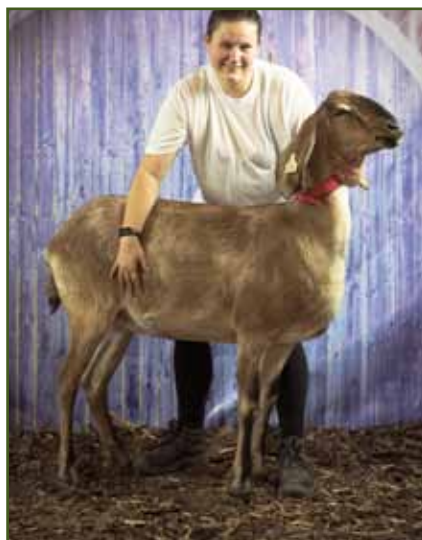
Šampion NT beranů – beran plemene kerry hill 84692/051, hodnocen výslednou třídou EA, chovatelky Jany Vosátkové

Šampion ENT plemenných beranů texel – beran 65270/053 linie Tabery, RPH 132,27, ER, hodnocen výslednou třídou ER, chovatel Lukáš Neugebauer

Beran plemene merinolandschaf společnosti Loudy s.r.o., předvádí studentka SZŠ Poděbrady

Nejlepší kozel výstavy Náš chov 2021, plemeno koza anglonubijská chovatelky Lenky Maděrové z Markvartic

Plemenný kozel 2. nejlepší kolekce výstavy Náš chov 2021, plemeno koza burská ze společnosti Awaki s.r.o.

byli klasifikováni v těchto třídách: 4× ER, 4× EA. Šampionem se stal beran č. 65270/053 linie TABERY, RPH 132,27, hodnocen výslednou třídou ER a předvedl ho Lukáš Neugebauer ze Žamberka. Na druhém místě skončil beran č. 83475/053 linie TAXIS, RPH 124,20, hodnocen výslednou třídou ER z chovu společnosti Dibaq, a.s., třetí byl beran č. 93105/052 linie TUČŇÁK, RPH 112,84, hodnocen EA z chovu Mgr. Jana Kováče ze Žďárek.

Všichni berani odpovídali plemennému standardu, byli výborně osvalení.

Na závěr čtvrtěčního dopoledne se konala ještě aukce beranů masných a kombinovaných plemen ovcí. Oklasifikováno bylo 20 beranů z 24 přihlášených. Šampionem tohoto trhu byl vyhodnocen beran plemene kerry hill č. 84692/051 linie KELLY, hodnocen 88 body a výslednou třídou EA, kterého předvedla Jana Vosátková ze Skalky.

Vyhodnocením nejlepších kolekcí a jednotlivých zvířat na výstavě byl pověřen předseda Rady PKO a druhý místopředseda Svazu Ing. Martin Hošek a Ing. Ladislav Strnad. Jejich úkol byl velmi těžký, protože všechna vystavená zvířata byla typickými zástupci svých plemen a byla velmi dobře připravena na

výstavu. Po náročném výběru vyhodnotil jako nejlepší kolekci ovcí vystavenou na výstavě Náš chov 2021 kolekci ovcí vřesových chovatele Miroslava Vaňka z Horních Stakor u Mladé Boleslavi, jako druhá nejlepší kolekce byla vyhodnocena kolekce ovcí plemene valaška, kterou vystavila společnost Stránské o. s. z Břidličné, třetí byla vyhodnocená kolekce ovcí plemene ouessantská ovce (černý ráz) chovatelky Ing. Jitky Latečkové Foniokové z Dětmovic.

Šampiony výstavy se stali beran plemene ovce vřesová Miroslava Vaňka a bahnice plemene suffolk, kterou předvedl Pavel Sokol z Rychnova u Jablonce nad Nisou.

Nejlepší kolekcí koz byla vyhodnocena kolekce koz kašmírových Mgr. Zdeňky Štěpánové z Podhory u Mohelnice nad Jizerou, druhou nejlepší kolekcí se stala kolekce koz burských ze společnosti AWAKI, s.r.o. z Dubnice. Šampiony se stali kozel kozy hnědé krátkosrsté Ing. Mileny Krejzové ze Sosnové a koza anglonubijská z chovu Lenky Maděrové z Markvartic.

Druhý den výstavy se uskutečnil elitní bonitační trh beranů plemene clun forest. Předvedeno bylo 11 beranů tohoto plemene, hodnotitelem byl určen Ing. Richard Konrád. Berani byli

Šampion ENT clun forest, beran linie Simon z chovu Martina Neuwirtha

Vícešampion ENT clun forest, beran linie Hazman z chovu Jany Holečkové

Šampion kozel výstavy Náš chov 2021, linie Rohan, manželů Krejzových, farma Nový Dvůr, Sosnová

Druhá nejlepší kolekce ovcí výstavy Náš chov 2021, plemeno valašská ovce manželů Křenkových ze společnosti Stránské z.s.

Nejlepší kolekce ovcí výstavy Náš chov 2021, plemeno ovce vřesová Bc. Miroslava Vaňka

3. nejlepší kolekce výstavy Náš chov 2021, beran a jehnice ovce ouessantská z chovu ing. Jitky Latečkové Foniakové

Beran plemene ovce kamerunská chovatele Petra Vyskočila z Jirů
Klasifikováni v těchto třídách: 4× ER, 7× EA. Šampionem se stal beran č. 89824/052 linie SIMON, RPH 111,46, hodnocen výslednou třídou EA, kterého předvedl Martin Neuwirth z Pěčína. Druhý skončil beran č. 85634/051 linie HAZMAN, RPH 108,60, hodnocen EA z chovu Jany Holečkové ze Sychrova.

Třetí den výstavy probíhal Národní šampionát Klubu chovatelů romanovských ovcí včetně jejich ENT na plemenné berany (samostatný článek je dále).

V neděli se konal IV. národní šampionát anglonubijských koz, kterého se zúčastnilo 7 chovatelů tohoto plemene, kteří předvedli 24 zvířat (samostatný článek je dále).

Na stánku Svazu byl po celou dobu výstavy velmi čilý ruch. Byli jsme poctěni návštěvou pana místopředsedy zemědělského výboru Parlamentu ČR Ing. Pavla Kováčika, ministra průmyslu a obchodu Ing. Karla Havlíčka, poslanců Věry Kovářové, Ing. Jana Skopečka, Ing. Petra Bendla, Mgr. Martina Kupky a dalších významných státních činitelů. Návštěvníci si mohli zakoupit odborné publikace na téma chovu ovcí a koz, získat řadu propagačních letáků a hlavně řadu odborných rad. Stánek byl zpestřen ochutnávkou a možností zakoupení kozích a ovčích výrobků z farmy manželů Pulíčkových z Pěčína u Jablonce nad Nisou. Na venkovním stánku byla možnost ochutnat naši specialitu – balkánský jehněčí kotlík, který připravila společnost Dveko a.s. pod odborným dohledem Jana Macků.

Po všechny dny výstavy měli návštěvníci také možnost seznámit se s technikami sprádkání a zpracování ovčí vlny, kterou předváděly Eva Uxová, Vlastimila Pulcová, Lada Teichmannová a Vladimíra Křenková.

Závěrem bych chtěl poděkovat všem chovatelům za pomoc při organizování této výstavy, protože to byla největší výstava ovcí a koz, kterou náš Svaz v letošním roce pořádal. O tom, že se výstava podařila, svědčí fakt, že po celou dobu výstavy byla naše hala stále zaplněná návštěvníky a na našem stánku se vystřídalo mnoho zájemců o chov ovcí a koz.

Ing. Richard Konrád
Svaz chovatelů ovcí a koz z.s.

Foto: Michaela Kvisová, Ing. Martin Jedlička

Nejlepší kolekce koz výstavy Náš chov 2021, koza kašmírová z chovu Mgr. Zdeňky Štěpánové z Podhory u Mohelnice nad Jizerou

2 Šampionka ovce výstavy Náš chov 2021 plemene suffolk Pavla Sokola z Rychnova u Jablonce nad Nisou

Šampion beran výstavy Náš chov 2021, plemeno ovce vřesová chovatele Bc. Miroslava Vaňka z Horních Stakor

JEDENÁCTÝ ROČNÍK ENT ZWARTBLES, ANEB PŘEDSEDA DĚLAL OSTUDU AŽ V PARLAMENTU

Po roční pauze jsme se měli možnost s kolegy z klubu zwartbles opět vidět u příležitosti již jedenáctého ročníku elitního nákupního trhu v Lysé nad Labem (ENT). Pokud nám v loňském roce zabránila v setkání nejistá situace ohledně vývoje covidu, letos jsme vše stihli ještě za relativního poklidu, neboť za současného neklidu, kdy jsou psány tyto řádky na konci listopadu, již bychom akorát tak seděli doma na zad...

Chovatelé zwartbles, potěšení letošním vzednutím zájmu o chovná zvířata, přihlásili na ENT krásných sedmáct beránků. Chovatelé je nejenom přihlásili, ale dokonce je vzácně všechny přivezli a všichni byli klasifikováni. Dosud bylo sice dvakrát na ENT přihlášeno víc beranů, ale pouze jednou bylo oklasifikováno osmnáct zvířat. Letošní ENT tak byl druhý největší za celou jedenáctiletou historii!

Na letošním ročníku se se svým odchovem prezentovali čtyři chovatelé. I když, kvůli genderové férovosti, vlastně musíme napsat tři chovatelky a jeden chovatel. Za středočeskou Farmou Nezbedovi s.r.o. je hlavně práce paní

Mirky Nezbedové, která přivezla jednoho Zábleska a čtyři Zoltány. Z Jižních Čech přivezla Mirka Strejčková pět beranů, a to tři Zoubky a dva Zoltány. Z Trutnova přivezla Marcela Krčmářová Zbyška a dva Zbyslavy a nakonec z Vysočiny přijel Martin Hošek s jedním Zbyškem a třemi berany linie Zachari. Šest linií beranů na ENT je běžný počet, potěšující je jak kvalita a výdrž starších osvědčených linií (Zbyslav, Zbyšek, Zoubek a Záblesk), tak zejména již mírná početní převaha linií nových (9 ze 17 beranů). Zoltán a Zachari byli dovezeni v roce 2019 a zdá se, že se v chovu prosadí.

V minulých letech jsme si také všímali rostoucího podílu genotypu ARR/ARR u beranů předvedených na ENT v Lysé. Přestože pravděpodobně v blízké době získáme celostátní status nerizikové země pro scrapie, pokračuje mírný odklon od ostatních genotypů, kdy pouze čtyři berani ze sedmácti měli jednu alelu ARQ.

Co je ale daleko zajímavější, tak to je skutečnost, že dvánáct z hodnocených beranů mělo ultrazvukem změřený nejdelší zádový sval (MLLT) a výšku tuku s kůží nad tímto místem. Ještě si živě pamatuji klubovou schůzi, kde se diskutoval smysl tohoto měření a zaznívaly obavy, že z plemene uděláme další masné plemeno, ale nakonec se chovatelé dali přesvědčit

Zwartblesovské čekání na velkou chvíli
(foto: Mirka Nezbedová)

k sběru dat a doufejme, že zjištěné údaje používají jako další selekční kritérium. Pokud má dvanáct beranů na ENT průměrnou, na 100 dnů přepočtenou výšku MLLT 27,95 mm a šest nejlepších dokonce 30,67 mm, není se věru u kombinovaného plemene za co stydět!

Hodnocení zvířat letos poprvé samostatně a zodpovědně provedl Ing. Ladislav Strnad. Úkol to u zwartblesů není snadný, protože korektně ohodnotit zejména nuance v barevném standardu dá často zabrat. Výhodou letošního ročníku určitě byl daleko vhodnější substrát v předvadišti. V minulých letech jsme se setkávali s vysokou vrstvou hoblin nebo měkkým bořivým pískem, letos bylo hodnocení postojů končetin daleko jednodušší a férovější.

Po oklasifikování všech beranů nastal okamžik, kdy se ustaví alespoň tříčlenná komise, která vybere šampiona ENT. Chovatelé si mají možnost vybrat dle svého uvážení své nejlepší zvíře a s ním se utkat o pohár a placičku a případně nějakou věcnou věcíčku, třeba kostku lízečku. Hodnocení se ujali inženýři Krátký, Konrád a Strnad. A teď si dovolím malou odbočku...

Již ráno při příjezdu na výstaviště, když jsme skládali berany z vozíků, u Strejčků zůstal na voze jako poslední beran, o kterém jsem si v první moment myslel, že je loňský. Povídám si v duchu pro sebe, tak, tohle je jasný šampion! Při jeho hodnocení napovídám handlerovi Milanovi Strejčkovi: Tohle potom doved' jako kandidáta na šampiona! Po skončeném hodnocení se stalo, beran už překročil bránou do předvadiště, když v tom chovatelka, k mému skoro zděšení, nechala berana odvést a vyměnit ho za jiného. Taký byl velmi pěkný, nakonec vítězný, ale proti tomuto v podstatě průměr. Přes moje tiché protesty se bylo potřeba soustředit na hodnocení. Komise berany opět prohmatala, podívala se přísně na barevné znaky a určila konečné pořadí. Na třetím místě se umístila Mirka Nezbedová s beranem linie Zoltán, katalogové číslo 4. Na druhém místě

Výběr šampionů ENT plemenných beranů zwartbles
(Foto: Ing. Martin Jedlička)

byl beran Martina Hoška, linie Zachari, katalogové číslo 15 a na první místo vybrala komise berana Mirky Strejčkové, linie Zoltán, katalogové číslo 8.

Následovalo předání ocenění a focení do novin. Potom jsem to nevydržel a vzal si mikrofon, to zklamání jsem ze sebe musel dostat ven. Vážím si pohledu jednotlivých chovatelů, ale nechat prašumět takové exkluzivní zvíře bez povšimnutí, to by mě opravdu dlouho mrzelo. Požádal jsem, aby byl přiveden do předvadiště beran Zoubek, CZ 38076 034, hmotnost na ENT 75 kg! Vyslovil jsem svůj názor, že podle mě by měl být šampionem tento beran a že je to nejlepší beran zwartbles nejméně za posledních pět ročníků, ne-li vůbec za dobu konání ENT v Lysé. Úžasný tělesný rámec, přitom harmonický, dobré barvy. Chovatelce jsem veřejně doporučil, ať si ho nechá do vlastního chovu. Ostatním chovatelům i divákům jsem doporučil si berana vřít do paměti, aby věděli, k jakému cíli ve šlechtění by měli směřovat svoje úsilí! Snad se to povedlo.

Až následně jsem se dozvěděl, že se na svazovém stánku nad mým výstupem pozastavovala dokonce i malá parlamentní delegace, že si dovoluji zpochybnit výběr chovatelky a komise. Asi ano, ale opakují, takové zvíře se nevidí každý den a když, tak je na něj potřeba náležitě upozornit. Doufám, že se mi to povedlo, a že když vše dobře půjde, uvidíme tohoto berana na šampionátu beranů zwartbles v Českých Budějovicích, nebo jako otce dalších skvělých odchovů!

Děkuji všem chovatelům za jejich práci, všem pořadatelům výstavy a pomocníkům za jejich pomoc a přeji všem dobrou mysl a pevné zdraví!

Co víc si přát, než se od covidu držet dál, zwartbles berany odchovat a za rok se v Lysé vidět zas!

Ing. Martin Hošek, Ph.D.
Předseda klubu zwartbles

■ ŠAMPIONÁT PLEMENNÝCH BERANŮ TEXEL V LYSÉ NAD LABEM

V letošním roce se chovatelům klubu ovcí texel podařilo uskutečnit prémiový nákupní trh beranů, který proběhl dne 7. října 2021 v Lysé nad Labem. Nutno dodat, že v době covidové jsme byli rádi za tuto událost, jelikož šampionát se díky pandemii měl konat už v minulém roce, ale co naplat, jak zní staré přísloví „Člověk míní a časy se mění.“

Ale zpět k průběhu akce. Na šampionátu byli předvedeni 7měsíční beránci, které hodnotili odborným okem pan ing. Martin Hošek a ing. Ladislav Strnad (oba hodnotitelé mají s plemenem texel zkušenosti z vlastních chovů). Hodnotilo se osm beranů ze tří chovů. A to Lukáše Neugebauera, firmy Dibaq a.s. a Mgr. Jana Kováče. Účastnit se mělo více chovatelů, ale z různých, jak zdravotních či organizačních, důvodů v této komplikované době nakonec nedorazili. Ve finále byl hodnotiteli vybrán a šampionem se stal beran číslo 65270/053, linie Tabery z chovu Lukáše Neugebauera, druhé místo obsadil beran akciové společnosti Dibaq linie Taxis a na třetím místě se umístil beran pana Kováče s linií Tučnák.

Ing. Martin Hošek k vítěznému beranu podal komentář, že je jedním z představitelů moderního texela na vyšší noze využitelného v chovech i k uživatelskému křížení. Hlavním směřováním tohoto plemene je, aby berani předali na potomky nádherné osvalení, přičemž poměr mezi svalovinou a kostrou je vždy ve prospěch svaloviny, tedy masa. Podle průzkumu se výtěžnost čistého masa pohybuje kolem 60 %, tuku 23 % a kostí 17 %. Tím pádem jsou pro chovatele velmi dobře prodejná jatečná jeřhata. Tento již dávno dobře patrný trend ve světě se už projevuje i u nás a poptávka po plemenných beranech texel stále roste.

Doufám, že v příštím roce bude doba snadnější a zúčastní se této akce více chovatelů, kteří zde mohou reprezentovat plemeno texel, chovatelské výsledky a také udržovat zdravé konkurenční snažení ve svých chovech.

Vojtěška a Lukáš Neugebauerovi
Foto: Lukáš Miklas a Lukáš Neugebauer

Předvádění berana číslo 65270053 linie Tabery

Hodnocení sortimentu vlny

Finálové hodnocení beranů

Volné předvedení berana

NÁRODNÍ ŠAMPIONÁT ROMANOVSKÝCH OVCÍ V LYSÉ

Dne 9. října proběhl po roční pauze již VIII. národní šampionát romanovských ovcí. Jak je poslední roky tradicí, tak opět na výstavišti v Lysé nad Labem v rámci výstavy Náš chov. Akci pořádal Klub chovatelů romanovských ovcí pod záštitou Svazu chovatelů ovcí a koz z.s.

Klub chovatelů romanovských ovcí má velmi pečlivě propracovaný šlechtitelský program zaměřený přímo na naše plemeno. Cílem činnosti Klubu je zlepšování užitkových vlastností a propagace plemene. Je třeba zmínit, že národní šampionáty plemen ovcí nemají v České republice dlouhou tradici a jsme hrdí na to, že Klub chovatelů romanovských ovcí byl první, kdo národní šampionát pro konkrétní plemeno ovcí v České republice zorganizoval. Na této akci návštěvník vždy najde silné zastoupení v kategorii mladých beranů a v kategorii plemenic všech věkových tříd. Součástí programu je také vždy elitní nákupní trh mladých beranů. Tento elitní nákupní trh nemá konkurenci jak co do počtu zúčastněných beránků, tak co do jejich kvality. Zájemce o elitní chovatelský materiál tedy jistě ocení koncentrací nejlepších zástupců romanovských ovcí na jednom místě. Udělení jednoznačného titulu nejlepšího jedince v dané kategorii a roce je od roku 2013 jedním z důvodů pořádání národního šampionátu romanovských ovcí. Titul národní šampion se během let stal nejprestižnějším oceněním

Paradise Pipa CZ82751953, Národní šampion plemence nad 12 měsíců; Paradise Diana CZ95229953, Národní vicešampionka plemence nad 12 měsíců, chovatel Michaela Kvis

CZ29463935 Národní šampionka plemence do 12 měsíců, CZ29462935 Národní vicešampionka plemence do 12 měsíců, chovatel Jiří Denk

ProVes Diplomat CZ31308024, Národní šampion mladý romanovský beran do 12 měsíců, chovatel Josef Šlejtr

Paradise Sultan 86771053, Národní vicešampion mladý romanovský beran do 12 měsíců, chovatel Michaela Kvis

chovatele. Od pořádání I. národního šampionátu uběhlo již devět let a letos jsme se opět, po roční nucené pauze, sešli v Lysé nad Labem.

Romanovská ovce je jediným plemenem ovcí, kde je rozhodující podíl vyprodukovaného plemenného materiálu vyvážen do zahraničí. Jedním z důvodů pro pořádání národního šampionátu v pravidelném termínu a stejné lokalitě výstaviště v Lysé je vytvářet atraktivní cíl pro návštěvy zahraničních chovatelů a potenciálních zájemců o nákup u nás. Zvířata předváděli studenti střední zemědělské školy z Poděbrad, za což jim patří náš velký dík.

Před vlastním šampionátem proběhla klasifikace mladých beránků (elitní nákupní trh). Na trh bylo letos přihlášeno pouhých 25 romanovských beránků, zhruba polovina obvyklého množství z minulých let. Bohužel, situace s epidemií koronaviru výrazně snižuje chuť a ochotu cestovat, takže mnoho beránků bylo letos oklasifikováno na oblastních nákupních trzích. Šampionem elitního nákupního trhu byl vybrán plemník ProVes Diplomat ušní číslo 31308 024, narozený z odchovných paterčat z linie Ruslan z chovu pana Josefa Šlejtra. Jeho hmotnost ve 100 dnech věku byla 43,8 kg a na nákupním trhu v 6 měsících věku vážil 68,2 kg. Hodnocení elitního nákupního trhu se jako každoročně ujal Ing. Mareš, který pravidelně hodnotí romanovské beránky a má mezi hodnotiteli asi největší zkušenosti s romanovským plemenem. Zde je nutné připomenout, že v uplynulých letech došlo k posunu spodní věkové hranice pro hodnocení exteriéru romanovských beránků na 5 měsíců. Tento posun věku se zachováním váhových limitů si

ProVes Dorus CZ17756024, 3. místo – šampionát mladý romanovský beran do 12 měsíců, chovatel Josef Šlejtr

Inplem Rosen Diva 4, CZ39677924, 3. místo – šampionát plemence od 12 měsíců, chovatel Petr Zajíček

Inplem Rosen Irma 3, CZ52511924, 3. místo – šampionát mladé plemence do 12 měsíců, chovatel Petr Zajíček

studenti SZeŠ Poděbrady

klub vymohl na RPKD. Je vidět, že u raného plemene, jako je romanovka, je tento posun pro šlechtění plemene přínosem a chovatelé uvažují o dalším snížení této věkové hranice.

Rozhodováním na VIII. národním romanovském šampionátu byl letos pro nejpočetnější kategorii mladých romanovských beránků poprvé zkušebně poctěn pracovník SCHOK, pan Richard Konrád. Sudím pro kategorie mladých a starších plemenic byl výborem klubu jmenován dlouholetý zkušený chovatel romanovských ovcí Josef Šlejtr.

Národní šampionát je rozdělen dle jednotlivých soutěžních kategorií. Podmínkou účasti na národní výstavě je zápis do plemenné knihy minimálně u rodičů. První kategorií šampionátu byly romanovské plemence nad 12 měsíců věku. Při velmi slušném počtu 13 soutěžících plemenic si vítězství zcela zaslouženě odnesla plemence CZ82751 953 – Paradise Pipa, nar. 12. 4. 2017. Tato bahnice vynikala nad ostatními naprosto korektní tělesnou stavbou a končetinami. Druhé místo obsadila teprve 18 měsíců stará plemence CZ95229 953 Paradise Diana, nar. 9. 3. 2020, která vynikala nadprůměrným tělesným rámcem, širokým hrudníkem a dokonalou kvalitou vlny. Chovatelkou i majitelkou obou plemenic je paní Michaela Kvisová. Třetí místo obsadila plemence CZ39677924, Inplem Rosen Diva 4, nar. 15. 4. 2019, chovatel a majitel Petr Zajíček.

Druhou soutěžní kategorií byla kategorie plemenic ve věku do 12 měsíců. Národní šampionkou ze 14 předvedených plemenic se stala výborně narostlá jehnice s vynikající tělesnou stavbou CZ29463935, nar. 24. 2. 2021. Stříbrný pohár si odnesla její pravá sestra 29462935, nar. 24. 2. 2021, chovatel a majitel

obou sester je Jiří Denk. Za zmínku jistě stojí, že obě sestry jsou z narozených šesterčat, i když odchovat se povedly bohužel pouze čtyři. Třetí místo si odnesla plemence CZ52511924 Inplem Rosen Irma 13, nar. 12. 4. 2021, chovatel a majitel Petr Zajíček.

Nejpočetněji zastoupenou a zároveň poslední soutěžní kategorií a vyvrcholení celého šampionátu byla kategorie mladších beránů, tedy beránů ve věku 5-12 měsíců. Soutěžilo zde 27 letos narozených beránů. Titul národní šampion mladší romanovský beran 2021 si odnesl beran CZ31308 024 ProVes Diplomat chovatele Josefa Šlejtra. Beran vynikal především tělesným rámcem, výborně utvářenou zádí a korektním postojem. Titul vícešampiona získal beran chovatelky Michaely Kvisové, CZ86771053 Paradise Sultan linie Rosen, nar. 8. března z prvničky, který vynikal širokým hrudníkem a výborně utvářenou zádí. Za zmínku stojí, že tento beran je vnukem vítěze elitního nákupního trhu 2019 ROS-204 a jeho matka je pravá sestra letošní více šampionky plemenic nad 12 měsíců. Na třetí místo se probíjaval beran CZ17756024 ProVes Dorus, narozený 19. března, který vynikal především nádhernou hřívou a barvou i kvalitou vlny při korektní tělesné stavbě. Třetí beran v pořadí byl z chovu Josefa Šlejtra.

Celá akce byla jako každoročně vydařená a nezbyvá než se těšit na další ročník.

Výbor Klubu chovatelů romanovských ovcí 2021

4. NÁRODNÍ VÝSTAVA AN KOZ - 10. 10. 2021 LYSÁ NAD LABEM

Sešli jsme se obrok. Trochu symbolický výraz pro loňský úhor, co do konání akcí v roce 2020. Tedy po roční pauze se letos zadařilo a Národní výstava krasavic a krasavců s dlouhým uchem se konala na Výstavišti v Lysé nad Labem při výstavě „Náš chov“ stejně jako v předchozích letech.

Účast byla nižší, ale o to možná vymazlenější. Zvířata, holky i kluci různého věku, byla klidná, vyrovnaná a naprosto spolupracující se svými majiteli. S načinčnými kožíšky důstojně reprezentovala jeden z typických znaků svého plemene, a to hrdý výraz.

Výstava probíhá v období vrcholu připouštěcí sezony. U vzrostlého anglonubijského kozla můžeme očekávat váhu i 120 kg a více, u kozy kolem 80 kg. Přesto všichni účastníci zvládli své svěřence s grácií a přiměřeným použitím síly. Vzájemná spolupráce a pomoc všech účastníků byla příkladná. Dokonce i na focení vítězů došlo, za což díky patří Anetě Limburské, která zaznamenala celou akci.

Velká poklona patří hodnotící komisi. Letos jsme přivítali Ing. Věru Mátlovou, členku Rady plemenné knihy koz a zkušeného bonitéra NT SCHOK z.s. Dále MVDr. Ivo Tejnila, Ph.D., veterinárního lékaře pro ovce a kozy. A jako třetího Ing. Ladislava Strnada, šlechtitele a bonitéra NT SCHOK z.s. pro kozy. Celá porota přistupovala ke svému úkolu s velkou pečlivostí a rozhodovaly opravdu maličkostí. Těžko se vybírají mezi těmi nejlepšími ti ještě lepší.

S Věrou Mátlovou jsme byly na začátku trochu zklamané, když jsme zjistily, že se musíme střídat o jeden mikrofon na šňůře. Ale jak už to bývá, méně je někdy více. S lehkostí ženské intuice jsme navázaly spolupráci a docela plynně dokázaly odprezentovat všechny účastníky z řad zvířat i majitelů, sponzory a v neposlední řadě vítěze všech kategorií. Snad i něco zajímavého ze života koz zaznělo pro laickou veřejnost a něco zajímavého z chovů a výkonů pro zasvěcené.

1. Nejhezčí BABY, tř. 1AB - NW Bezinka, majitel Martin Newirth, Farma na Suché

Šampion třídy 4A - dospělí - Taira z Modletic, majitelka Ivana Pokorná, farma Modletické kozy

Šampion třídy 2A - dorost - Neonka z Evženova, majitelka Renata Dolejšová, Farma Evženov

Šampion třídy 4B - dospělí - Morgan Marinky, majitelka Ing. Magdaléna Dvořáková, Biostatek Skarkov

res. Šampion 4A - dospělí - Frida ze Skorkova, majitelka Ing. Magdaléna Dvořáková, Biostatek Skorkov

Sponzorům, kteří dodali věcné ceny pro vítěze, také moc děkujeme. Byli to: **ADW feed, a.s.** - Zemědělská výroba, výroba a prodej krmných směsí. Jejich objemné pytle s krmením opravdu potěšily. **KAMÍR a Co. spol. s r.o.** - Prodej chovatelských potřeb, dojící techniky, elektrických ohradníků, napáječek a dalšího vybavení. Nad obojky, odměrkami a dalšími nepostradatelnými maličkostmi vždy zaplesá srdce chovatele. A potom **Dobrykolonial.cz a Dobrykurz.cz** - Prodej vybavení a pomůcek pro domácí i faremní sýraře a malé mlékárny a kurzy Výroby sýrů prezenčně, v e-booku i v podobě videokurzu. Slevové poukázky zpracovatelé mléka jistě ocení.

A teď už ke kategoriím a vítězům.

Absolutní vítězkou ročníku 2021 se stala mladá koza Láška ZEŠUMAVY chovatelů Michala Chmela a Nadi Kroupové ze Ččkně. Zároveň byla vítězkou kategorie 3A - Mladé kozy. Naděje Farmy ZEŠUMAVY z vlastního odchovu.

Absolutním vítězem 2021 se stal Lakki z Modletic majitelky Renaty Dolejšové z Farmy Evženov. Mladý kozel, který sám reprezentoval kategorii 3B - Mladí kozli, proto nemohl být vítězem této kategorie. Ale díky nesporným kvalitám postoupil do soutěže o vítěze výstavy a uspěl. Kozel narozený v chovu Ivany Pokorné, farma Modletické kozy a momentálně působící na Farmě Evženov.

2. Nejhezčí BABY, tř. 1AB - Sylvánka z Modletic, majitelka Ivana Pokorná, farma Modletické kozy

res. Šampion třídy 2A - dorost - Ivuška z Modletic, majitelka Ivana Pokorná, farma Modletické kozy

Vítězové dílčích kategorií od těch nejmladších.

- 1. Nejhezčí BABY, tř. 1AB - NW Bezinka, majitel Martin Newirth, Farma na Suché
- 2. Nejhezčí BABY, tř. 1AB - Sylvánka z Modletic, majitelka Ivana Pokorná, farma Modletické kozy
- Šampion třídy 2A - dorost - Neonka z Evženova, majitelka Renata Dolejšová, Farma Evženov
- res. Šampion třídy 2A - dorost - Ivuška z Modletic, majitelka Ivana Pokorná, farma Modletické kozy
- Šampion třídy 2B - dorost - Falco z Modletic, majitelka Ivana Pokorná, farma Modletické kozy
- Šampion třídy 3A - mladí - Láška ZEŠUMAVY, majitel Michal Chmel, farma ZEŠUMAVY
- Šampion třídy 4A - dospělí - Taira z Modletic, majitelka Ivana Pokorná, farma Modletické kozy
- res. Šampion 4A - dospělí - Frida ze Skorkova, majitelka Ing. Magdaléna Dvořáková, Biostatek Skorkov
- Šampion třídy 4B - dospělí - Morgan Marinky, majitelka Ing. Magdaléna Dvořáková, Biostatek Skorkov

Šampion třídy 2B - dorost - Falco z Modletic, majitelka Ivana Pokorná, farma Modletické kozy

Vítězka ročníku 2021 – koza Láška ZEŠUMAVY chovatelů Michala Chmela a Nadi Kroupové ze Ččkyně; získala i titul Šampion třídy 3A – mladí

Ocenění Šampion a res. Šampion jsou udělována dle obsazenosti kategorií. Proto v některých kategoriích jsou dvě místa, někde jen jedno, v některé kategorii dokonce žádné, pokud je předveden jen jeden zástupce. Ale všechna zvířata starší jednoho roku mohou postoupit do soutěže o Vítěze výstavy, pokud ho k tomu hodnotící komise vyzve. To byl právě případ vítěze výstavy za kozy, Lakkiho z Modletic.

O předávání cen se postarala členka výboru klubu Helena Korecká s předsedkyní klubu Magdalénou Dvořákovou.

Vítěz ročníku 2021 – Lakki z Modletic majitelky Renaty Dolejšové z Farmy Evženov

Těšíme se na další ročník, kde možná naše soutěž krásy dostane prostor v den zajímavější na návštěvnost, než je neděle. Těšíme se nové účastníky z dalších chovů i ostřílené chovatele, kteří jezdí pravidelně. Těšíme se na další společný příjemně strávený den.

Za Klub chovatelů anglonubijských koz,
autor článku, organizátor a moderátor výstavy
Katarína Mašátová

NÁKUPNÍ TRH PLEMENNÝCH BERANŮ A KOZLŮ VE VENDRYNI

V sobotu 16. 10. 2021 se u nás ve Vendryni v Moravskoslezském kraji konal již tradiční nákupní trh plemenných beranů a kozlů. Hodnocení probíhalo za krásného slunečného počasí ve Vendryňském parku. Z celkového počtu přihlášených 63 zvířat na trh nakonec dorazilo a bylo bonitováno celkem 45 beranů 4 různých plemen a 6 kozlů. Klasifikace se odborně a objektivně zhostil pan Michal Milerski, který u předvedených plemenů zhodnotil jako vždy jejich zevnějšek, sortiment vlny, zmasilost a celkový dojem a přiřadil každému kusu odpovídající kvalitativní třídu. Šampionem trhu masných a kombinovaných plemen se nakonec stal beran plemene texel chovatele Otto Chovance z Frenštátu pod Radhoštěm.

Velké poděkování patří za skvělé občerstvení manželům Tomisovým a Teichmannovým, kteří pro nás mimo jiné speciality uvařili i skopový guláš. Za výborně zorganizovanou akci a její hladký průběh patří velký dík také paní Daniele Dzikové a všem, kteří se na organizaci podíleli, hodnotiteli Michalu Milerskému a v neposlední řadě také panu Stanislavu Seibertovi, který je jako obvykle autorem fotografií.

Výběr šampiona

Martin Carbol

Upleteno u Teichmannů

Clun forest pana Ševčíka

Burští kozlí Filipa Lyska

Očekávání hodnocení

Hnědý kozel ing. Kubátkové

Vážení zvířat

Suffolci pana Tomise

NÁKUPNÍ TRH NA BLUDIČCE

Ve středu 3. 11. se konal ENT beranů plemene valaška. Spolu s tímto trhem se konal „klasický“ nákupní trh beranů a kozlů. Místem konání bylo tradičně Občanské sdružení Bludička. Do ENT beranů plemene valaška bylo letos přihlášeno menší množství beranů než v letech předcházejících, a to 7 kusů. Hodnocení beranů se ujal pan dr. Milerski.

Nejprve proběhl ENT plemene valaška. Z celkového počtu přihlášených beranů byl jeden beran odročen. Letos se stal šampionem ENT beran z chovu paní Květoňové, který disponoval bezchybným exteriérem, kde tělesný rámec byl ohodnocen 5 body a osvalení 4 body. Hmotnost berana v 9 měsících věku činila 50 kg. Následovalo hodnocení dalších 69 beranů přihlášených do katalogu. Z tohoto počtu byla část beranů nepředvedena, odročena či vyřazena pro exteriérovou vadu. Hodnocení byli berani plemen suffolk, texel, zwartbles, clun forest, oxford down a lacaune. Pan dr. Milerski hodnotil berany popořadě, jak byly postaveny kotce. Hodnocení každého berana probíhalo objektivně s odborným komentářem ke každému zvířeti. Početnou a poměrně vyrovnanou kolekci beranů plemene suffolk přivezli pan a paní Dostálovi a dále pak pan Chytil. Berani dojného plemene lacaune připravil k hodnocení pan Prokeš. Dalekou cestu až z Trutnova vážila paní Krčmářová s berany plemene zwartbles. Také v tomto katalogu se uděloval pohár

Berani lacaune pana Prokeše

Valašští berani paní Květoňové

Paní Květoňová s šampionem ENT valašské ovce

Pan Chovanec se svým šampionem

Hnědý kozlík paní Bargelové a bílý kozlík pana Kupčíka čekají na hodnocení

Cena pro šampiona

Berani clun forest pana Ševčíka

Berani texel ing. Hanáčka

Berani zwartbles paní Krčmářové

Berani suffolk paní Markové při hodnocení

Nabídka minerálních doplňků od firmy Jamenská a.s.

Hlava na hlavě – suffolci paní Dostálové

Hodnotitelé ing. Milerski a ing. Janoš při díle

Několikagenerační účastníci trhu

Valašští berani pana Šimčíka

Výběr šampiona NT Bludovice

za titul šampiona berana. Povinnost vybrat nejlepšího nového plemeníka připadla na mě. S kolegy paní Dzikovou a panem dr. Milerskim jsme vybrali 3 berany, a to berana plemene suffolk, oxford down a texel. Nezbylo tedy než určit toho nejlepšího. Titul šampiona získal beran plemene texel pana Chovance s ušním číslem 93272 081, který disponoval odpovídajícím tělesným rámcem, osvalením a nadprůměrnou šířkou zádě a taktéž celková připravenost zvířete pro trh rozhodla o jeho prvenství. Pan dr. Milerski také v průběhu hodnocení nabádal, aby zvířata byla pro hodnocení řádně připravena a zdůraznil zejména úpravu paznehtů před bonitací. Pro hodnocení bylo též připraveno 7 kozlů plemen anglonubijská koza, hnědá krátkosrstá a bílá krátkosrstá koza. Hodnocení kozlů jsem se zhostil já. Nakonec byli do plemnitby zařazeni 3 kozlíci. Zbývá většina kozlů nespĺňovala minimální požadovanou hmotnost a taktéž jeden kozel plemene anglonubijská koza byl vyřazen pro předkus. V průběhu hodnocení, ale i po něm, se mohli návštěvníci občerstvit připraveným gulášem, jak jinak než z valašky.

Závěrem nezbyvá než poděkovat Občanském sdružení za možnost uspořádání trhu a také především kolegyni Dancě Dzikové, jejím ochotným pomocníkům a panu Milerskému za hladký průběh tohoto na počet beranů bohatého trhu. Letos i to počasí vyšlo a nezmokli jsme.

Ing. Tomáš Janoš
Foto: Stanislav Seibert

Valašský beran pana Kuchaříka

NT PLEMENNÝCH BERANŮ V NEČTINECH

V Plzeňském kraji, na samé hranici s krajem Karlovarským, ve vesničce Nečtiny – Březín se 4. 11. 2021 konal každoroční trh beránků. Na trh bylo přihlášeno 25 beranů plemene charollais z Nečtinské zemědělské. Dále čtyři berani charollais od pana Bayera a jeden burský kozel od pana Blažka. Beránky a kozla po zvážení klasifikoval ing. Milan Dvořák. Pěkná kolekce beránků z Nečtin byla velmi vyrovnaná. Nikdo se nedivil, že z této kolekce byl vybrán i nejlepší beran, katalogové číslo 6, který ihned našel nového majitele. Po oklasifikování si šli chovatelé s radostí ohřát zkřehlé údy do tepla. Při malém občerstvení probrali nové problémy a radosti letošního roku. Většina plemeníků byla prodána a odjela plnit své úkoly do nových domovů. Ať se jim daří.

Jana Pešičková

STATEK ZELENÝ DUB

V první řadě děkujeme Zpravodaji za možnost představit vám náš chov východofríských ovcí a doufáme, že povídání o nás nejenom pobaví, ale třeba i vzbudí zájem o samotné plemeno.

Takže, na začátku si představte dva měšťáky, kteří se rozhodnou, že se vydají na svou „cestu z města“. Koupí zříceninu a rozhodnou se, že strašně nutně chtějí dělat sýry. A tak mezitím, co se muž rozhodne vyrazit na všelijaké kurzy zabývající se zpracováním mléka, žena se vrhá na teoretické studium chovu všeho, co produkuje mléko. Kravky jsme zavrhlí hned, neb jsou velké, neskladné a bez jediné zkušenosti bychom si opravdu netroufali. Tudíž se rozhodování nakonec omezilo pouze na kozy a ovce. Co si budeme namlouvat, kozy nás lákaly moc, v té době prožívaly zvýšený chovatelský

zájem anglonubijky a musíme říci, že nás tyhle ušaté krásavice lákaly opravdu hodně. Ale nakonec za nás rozhodlo, že nedaleko je další koží farma a bylo zbytečné si dělat vzájemnou konkurenci. Takže volba padla na ovce.

Rozhodování o plemeni bylo nakonec snazší, než jsme doufali. Oproti masným plemenům si totiž u těch mléčných ovcí moc vybírat nemůžete. V Čechách se oficiálně vyskytují jen dvě dojná plemena. Francouzské lacaune a východofríská ovce. Po troše studia a také rozhlédnutí se po nabídce mezi chovateli to s přehledem vyhrály „studené němky“, které jsme si ještě zajeli omrknout k chovatelům a nakonec usoudili, že sympatie k plemeni tam rozhodně jsou. A tak jsme si v roce 2014 přivezli naše první tři starší, již připuštěné ovce, zaparkovali je do výběhu a čekali na první jehňata. Při zpětném pohledu se musíme smát, neb tyhle tři grácie byly naší

vstupenkou do ovčáckého světa a taky díky nim jsme východofríským ovčím propadli. A právě ony daly základ našemu budoucímu stádu.

Takže jsme měli tři ovce a první jarní jehňata, ale co dál?

Naše dobrá známá nám hned v začátku natvrdo řekla, že musíme počítat minimálně s pěti lety, kdy se budeme jen učit, učit, učit. Prý to bude tvrdé, občas na palici a buď to dáme, nebo to vzdáme. Tehdy jsme jí to moc nevěřili, protože v ohradě stály tři nakrmené, spokojené ovce, co jen žraly a blbě čuměly, ale nakonec jsme jí museli dát za pravdu. Ovce je totiž zvíře úžasné, ovšem v mnoha ohledech i záludné. Obzvláště pokud se jedná o jejich zdravotní stránku. První rok mě uráželo, když náš veterinář prohlásil, že ovce je buď živá, nebo mrtvá, nic mezitím. Ale zpětně musím uznat, že to není daleko od pravdy. Takže každý rok se naše postupně rozrůstající stádo rozhodlo, že nás naučí poznávat vše možné i nemožné. Odčervování, krmné dávky v březosti, dojení, připouštění, prevence ketóz, řešení kokcidióz u jehňat a další miliony drobností, které jen při řádné prevenci daly dohromady zdravé a prospívající ovce. Dnes už většinu věcí řešíme rutinně, ale přijít na to nám dalo velkou práci a občas i tvrdě vykoupené zkušenosti. Pochopili jsme, že nejdůležitější je mít dobré oko. Každé malé nesrovnalosti řešit hned a smířit se i s tím, že některé situace nemají dobrá řešení. Ať už se jedná o mrtvě narozená jehňata, nebo třeba nečekanou návštěvu rysa v ohradě. Občas je to náročné, ale v jednom měla naše dobrá známá pravdu. Po pěti letech už poznáme i tu nejmenší odchylku v chování, která nás před případným karambolem varuje dopředu a umožní nám získat čas pro vyřešení nebo předejití problému. Právě to považujeme za

nejdůležitější schopnost pro to, aby ovce dělaly chovateli především radost a minimum starostí.

No a jak jsme nakonec spokojeni se samotným výběrem plemene?

V mnoha diskuzích opakovaně potvrzujeme a stojíme si za tím, že východofríská ovce je to nejlepší, co nás mohlo potkat. Především pro jejich mírnou a veselou povahu. Východofrísky jsou skvělé matky a navíc velmi plodné. Dvojčata jsou u nich standardem a není vzácností, že se nám tu rodí i trojčata. Ta už ovšem vyžadují naši větší pozornost, neb ovce má dva struky, ale jehňata dohromady tři tlamičky, takže našim hostům na statku dáváme každoročně možnost, aby s námi denně trojčátka příkrmovali, což především dětem dělá nefalšovanou radost a přináší nový druh zážitků z pobytu u nás. Ovce jsou i velmi snadno ochočitelny, což je dobrý předpoklad pro klidné, každodenní dojení a celkovou ovladatelnost stáda. Samotné mléko mají absolutně špičkové. Mírně sladké, tučné, na sýraření úžasné. Právě sýry, které byly prapůvodem pro pořízení ovcí, se staly tahákem pro naše návštěvníky, kteří se rádi vracejí s tím, že v naší statkové sýrárně najdou skvělé grilovací sýry, lahodné jogurty a jiné pochutiny.

Postupně, jak šel čas, se naše stádo rozrostlo na počet mezi 20-25 dojnými kusy, kdy 2/3 stáda je složeno už jen z našich odchovů, plus plemenní berani. Díky tomu se na jaře radujeme z čtyřiceti a více jehňat, z nichž většina jde na prodej do dalších chovů a těší nás, že po menším útlumu se zájem o východofríské ovce opět zvedá. I díky tomu naše jehničky končí v chovech po celé ČR a je velmi milé, že se spoustou chovatelů jsme stále v kontaktu, takže máme možnost vidět, jak naše odchovy prospívají a dělají lidem radost.

S jehňaty a následným dojením souvisí i možnost zapojení se do kontroly užítkovosti. Možnost měsíčních rozborů mléka, sledování, jak stádo během dojné sezóny prospívá a především reálná možnost zařadit vlastní berany do plemenného chovu se pro nás stala velkou motivací. Ano, je to práce navíc, ale po té, co jsme se letos dostali k vyprodukování prvního plemeníka, už víme, že to za to stojí. Protože nám mimo jiné jde i o to, aby chovy ovcí byly kvalitní. Takže skutečnost, že přispíváme k celkovému stavu východofríských ovcí, nám přináší především dobrý pocit.

A co bude dál?

Naše cíle jsou jasné. Chceme, aby se východofríská ovce dostala opět na výsluní. Jsme přesvědčeni, že samotné plemeno za to stojí. Chápeme, že velkochovy dávají přednost francouzské příbuzné, jelikož východofríska prostě z podstaty své povahy nebude spokojená ve stohlavých stádech. Ale v ČR je velké množství malochovů, kde dvě, nebo tři dojné ovce mohou zajistit dostatečný příjem zdravého mléka pro celou rodinu, navíc dodají vlnu a v neposlední řadě i maso. Je to úžasné kombinované plemeno a byli bychom velmi neradi, kdyby se na něj zapomnělo. I proto doufáme v lepší budoucnost, jsme v kontaktu s dalšími chovateli a postupně vytváříme plány, jak je opět dostat do širokého chovatelského podvědomí, podpořit chov u nás a v neposlední řadě udržet jeho kvalitu, zdraví a bohatý genetický materiál.

Julie a Michal Jursovi
Státek Zelený dub
www.zelenydub.cz

FARMA AWAKI

Farma Awaki s.r.o. je malá rodinná farma v Libereckém kraji, hospodařící na ploše téměř 11 ha pastvin, na kterých se celoročně pohybuje stádo búrských koz společně se skotským náhorním skotem. I my jsme začínali na šikmém svahu se dvěma kozami na ploše čtvrt hektaru. Búrskou kozu jsme si vybrali pro její vzhled, velmi klidnou povahu a kvalitu masa.

Chov koz nám přináší aktivní způsob života, dostatek pochybu na čerstvém vzduchu, zvládnutí stresu z práce, spěchu dnešní doby a nevyjímáme nekonečnou radost dětí, které mají možnost vyrůstat mezi zvířaty, užívat si jejich přítomnost a upevňovat základy povinností péče o zvířata.

Aktuálně máme v základním stádě okolo 30 koz. Snažíme se udržovat stáří zvířat do 6 let a každý rok zařazovat 3 až 4 nové kusy z vlastního odchovu. I to je důvod, proč máme snad každý rok nového plemeníka.

Naše kozy jsou venku na pastvinách celoročně, a to i během porodů. V letním období jsou kozy po třech až čtyřech týdnech přesouvány z pastvy na pastvu (každá o přibližné velikosti 2 ha) z důvodu eliminace parazitů na pastvinách. O nedopasky po kozách se pak vždy postará skot a poté pastvu mulčujeme a necháváme ji odpočinout.

Na podzim, kdy už pastvy není dostatek, střídáme pastvy častěji a začínáme příkrmovat senem. Kozy připouštíme později, až koncem listopadu, aby porody vyšly ideálně na jaro,

kdy je tepleji. V zimním období se kozy drží u seníků s neomezeným přístupem k senu a vodě, avšak užívají si i procházky po zasněžených pastvinách.

Na přelomu dubna a května začnou kozy rodit na pastvinách, necháváme tomu volný průběh. Na pastvu dáváme více seníků, aby měly rodičí kozy dostatek prostoru a mohly se po dobu samotného porodu oddělit od stáda.

Matky mají dobré mateřské pudry, porody jsou bez starostí a kůzlata se rodí silná. Burská kůzlata potřebují po porodu teplo a sucho, aby neprochladla a zvládla se poprvé napít od matky. V loňském roce nám toto narušili dlouhé deštivé dny, ale i přes to jsme to zvládli. Kozy přikrmujeme jen v období po porodech, aby se rychleji dostaly do kondice a měly dostatek mléka pro svá kůzlata.

Vzhledem ke způsobu chovu zvířat a krmiva vlastní produkce jsme se letos rozhodli vstoupit do režimu BIO chovu. Vstup do EKO kontroly nám nic nezměnil, jelikož jsme podmínky BIO chovu splňovali po celou dobu.

Búrská koza má nádherné osvalení a výbornou chuť masa. Pro tyto vlastnosti masa se nám daří snadno prodat vyprodukované kusy, které nesplňují zbarvení plemenného standardu. Maso búrské kozy je natolik chutné a bez výrazné vůně skopového, že si ho zamilovali i odpůrci skopového masa. Vzhledem k pozdním porodům je kůzlečič u nás k dispozici až na konci pastevní sezóny a kůzlata mají po porážce mezi 20 až 30 kg z čistě pastevního chovu. Zájem o kozí maso zvyšuje i současný trend konzumace farmářských produktů a v současné době poptávka převyšuje naše možnosti.

Vzhledem k novým přírůstkům do rodiny jsou aktuální počty zvířat a plochy pro nás horní hranicí pro udržitelnost chovu v režimu koníčku a příjemného zpestření pro všechny členy rodiny. Výhledově bychom si chtěli zřídit prodej masa ze dvora, věnovat se stažení masa a dalšímu zpracování.

Radka Ježková

KLUB CHOVATELŮ ANGLONUBIJSKÝCH KOZ

Redakce Zpravodaje nás požádala, abychom zde představili náš klub. Anglonubijské kozy jako takové dnes už asi většinou čtenářů představovat nemusíme, ale na úvod si dovoluji alespoň stručně nastínit, jak u nás jejich chov začal a čím jsou vlastně zajímavé.

Původ plemene a počátky chovu u nás

Plemeno bylo vyšlechtěno v 19. století na britských ostrovech. Námořníci sem dováželi kozy ze severní Afriky a blízkého východu a jejich křížením s místními kozami vznikla koza anglonubijská.

Prvních sedm kusů dovezla do České republiky doc. ing. Milena Fantová okolo roku 1995 z Anglie. Jednalo se o dva kozlíky a pět kozíček. Dovezená zvířata byla využita k převodnému křížení s českými národními plemeny, které bylo zahájeno na České zemědělské univerzitě v Praze. Odtud si dovezl Václav Dopita svého prvního kozla linie Přemysl a založil na něm svůj chov v Ostružně. Chov V. Dopity byl po nějakou dobu jediným

První Národní výstava v Čáslavi v r. 2017 - výbor klubu spolu s hodnotící komisí (foto D. Korábek)

v republice. Druhý chov u nás zahájila Ing. Ludmila Kavánková dovozem několika zvířat z Belgie. Další zvířata dovezla Jana Provazníková s Davidem Kolmanem a v roce 2004 založili Farmu Krasolesí. Ta se stala na dlouhou dobu největším

Diskuse při hodnocení tvaru vemen v Sedlčanech
(foto M. Dvořáková)

chovem v ČR a vůbec první farmou s tržní produkcí mléka a výrobků od anglonubijských koz.

Plemenná kniha byla založena v roce 2000. Po první linii Přemysl následovaly Mauro, Patrik, Witt, Wizard a další. Některé z těchto linií již zanikly, ale díky mnoha dalším importům, především z Holandska, Belgie, Německa, Rakouska a Anglie, je dnes v českém chovu linií více než dostatek.

V současnosti jsou do kontroly užitkovosti zapojeny již stovky čistokrevných anglonubijských koz, ale v užitkových chovech se stále těší velké oblibě i kříženky s různým podílem krve. S přibývajícím počtem plemenných zvířat přibývá v posledních letech také vývozů, zejména do sousedních států, na Balkán, do Rumunska či Ruska.

Proč chovat anglonubijky

Anglonubijské kozy jsou atraktivní z mnoha důvodů. Na první pohled upoutá jejich charismatické vzezření, za které vděčí především svému klabonosu a dlouhým uším. Mohou mít nejrůznější zbarvení, od celohnědé až po trojbarevné a různě skvrnité. Kůzlata se rodí nejčastěji dvě nebo tři, ale výjimkou nejsou ani čtyřčata. Zbarvení kůzlat se většinou nedá předem odhadnout, takže na chovatele s každým porodem čeká větší či menší překvapení. Hlavní motivací k chovu anglonubijek je však jejich mléko, které má oproti českým plemenům vyšší obsah tuku a bílkoviny a je známé svou lahodnou chutí. Anglonubijky mají zpravidla mírnou a přátelskou povahu. Jsou inteligentní, učenlivé a často i velmi kontaktní.

Zájemce o chov však také musíme upozornit, že se jedná o poměrně náročné plemeno. Anglonubijky jsou často přirovnávány k holštýnskému skotu, neboť mají coby vysokoprodukční zvířata podobně vysoké nároky na kvalitu a vyváženost krmné dávky. Ohrožují je i podobné choroby jako například poporodní parézy či záněty vemene. Velmi důležité je také očkování a důsledné odčervování. Začátečnickům doporučujeme, aby si o chovu nejdříve zjistili dostatek informací z odborné literatury nebo od zkušených chovatelů.

O Klubu

Klub chovatelů anglonubijských koz byl založen v roce 2007 v Ostružně. Zakládajícími členy byli Václav Dopita (předseda klubu), David Kolman (místopředseda), Zuzana Pospíšilová (jednatelka), Ing. Leoš Křivánek (hospodář) a Vanda Křivánková.

Bonitace koziček během klubové exkurze na farmě Krasolesí
(foto K. Mašátová)

Činnost klubu se řídí stanovami SCHOK z.s. Vedení sestává z voleného výboru, který ze svého středu volí předsedu. Po dlouholetém předsednictví Václava Dopity jako předsedové klubu krátkodobě působili Petr Bareš, Karel Drobil a Ladislav Klement. Láďa Klement se velkou měrou zasloužil o propagaci plemene, a to mimo jiné iniciováním uspořádání první Národní výstavy anglonubijských koz. Výstava se uskutečnila v roce 2017 v Čáslavi a měla velký ohlas jak u chovatelů, tak i široké veřejnosti.

V současnosti klub sdružuje okolo 50 členů. Členy výboru jsou Ing. Magdaléna Dvořáková (předsedkyně klubu), Katarína Mašátová, která zajišťuje velkou část provozní agendy, dále Helena Korecká, Jana Drobilová Holcová a Vanda Křivánková.

Činnost klubu se soustředí hlavně na propagaci plemene a osvětu, organizování akcí, poskytování informací a rad členům, ale i ostatním chovatelům, pokud se na nás obrátí. Nejčastěji radíme ohledně samotného chovu, kontroly užitkovosti, bonitací, vývozů apod. Dále se ve spolupráci s plemennou knihou podílíme na stanovování chovných cílů a samotném šlechtění plemene.

Členské schůze se konají jednou až dvakrát ročně. Často je pořádáme přímo u některého z chovatelů nebo v jeho blízkosti, abychom mohli program zpestřit exkurzí v chovu. Do programu zařazujeme mimo jiné odborné přednášky například s veterinární tematikou nebo praktické ukázky ošetřování koz. Jedním z hlavních přínosů schůzí je ale samotné setkávání chovatelů a možnost vzájemné výměny zkušeností, kterých není nikdy dost.

Na první ročník Národní výstavy navázalo současné vedení klubu uspořádáním již dalších třech ročníků. Ty se konaly pod záštitou SCHOK v rámci výstavy Náš chov v Lysé nad Labem.

Do budoucna bychom chtěli pokračovat ve všem, co děláme. Chceme se mimo jiné nadále zasazovat o to, aby kontrola užitkovosti přinášela co nejpřesnější data, která pomohou při dalším šlechtění plemene. Šlechtitelskou práci bychom kromě zvyšování užitkovosti chtěli zaměřit také na zlepšování tvaru vemen.

Anglonubijské kozy mají chovatelům opravdu mnoho co nabídnout a věříme, že jejich popularita bude v naší zemi nadále stoupat.

Autor článku:
Ing. Magdaléna Dvořáková, předsedkyně klubu

■ PŘÍPRAVA ELEKTRICKÉHO OHRADNÍKU NA ZIMU

Český výrobce generátorů pro elektrické ohradníky přináší rady pro správné fungování ohrady v zimě. Ovce i kozy dobře snášejí nízké teploty a celoroční pobyt venku jim svědčí. Údržba a příprava zimní ohrady pro ovce a kozy je nedílnou součástí každého chovatele. V tomto článku se zaměříme na několik zásadních faktorů, které nám zajistí správnou funkci ohradníku v zimních měsících.

Mráz, led a sníh

Ztráta napětí v elektrickém ohradníku je noční můrou každého chovatele. V zimě se napětí v ohradníku ztrácí hlavně kvůli ledu a sněhu, který zasahuje do elektrických obvodů. **O vodě se dá říct, že je výborným vodičem, avšak u ledu a sněhu to neplatí.** Může dojít k problémům s uzemněním ohradníku. Potížím lze předcházet tím, že zemnicí tyče instalujete tam, kde nepředpokládáte velkou sněhovou vrstvu (např. pod stromem, závětrná strana stodoly). Minimalizujete tak proniknutí mrazu až do hloubky tyče. Zimní vzduch je velmi suchý, má vliv na vodivost půdy, což se projeví na funkčnosti elektrického ohradníku jako celku. Proto doporučujeme systém uzemnění doplnit alespoň o jednu zemnicí tyč. Pravidelně odstraňujte námrazu, která se tvoří na izolátorech, vodičích a způsobuje ztráty napětí v elektrickém ohradníku.

Na horách, kde se dá předpokládat vysoká sněhová pokrývka, doporučujeme **upravit výšku ohrady podle sněhové nadílky**. Spodní linka vodiče nesmí být úplně pokryta sněhem, docházelo by ke ztrátám napětí nebo by ohradník neplnil svou funkci vůbec. Z tohoto důvodu myslíte na samostatné vedení spodní linky vodiče, kterou můžete v případě potřeby odpojit. Horní linka vodiče přitom zůstane pod napětím a ohradník bude i nadále chránit vaše zvířata. Vydatnou sněhovou pokrývkou se sníží celková výška ohrady. Na sloupky si našroubujte další izolátory o úroveň výše, celkovou výšku ohrady pak budete moci měnit podle potřeby. Jestliže používáte elektrickou síť pro ovce a kozy, nízké sněhové vrstvy se bát nemusíte. Spodní řada sítě, obvykle se jedná o lanko v černé barvě, je nevodivé, takže izoluje. Nicméně pokud nasněží více než 10 cm, sníh se začne dotýkat první vodivé řady sítě, což může způsobit zkrat. Generátoru to v podstatě neublíží, je na podobné případy testovaný a technologicky uzpůsobený, ale opět dojde ke snížení účinnosti nebo dokonce nefunkčnosti celého ohradníku.

Údržba vegetace kolem ohrady

Ještě než napadne první sníh, projděte se podél ohrady a zkontrolujte přilehlou vegetaci. Raději **odstraňte všechny větve a stromky, které by neunesly váhu sněhu**. Mohly by spadnout na vodiče ohradníku a přidělat vám v zimních dnech spoustu práce. Během úpravy vegetace zkontrolujte celkový stav ohrady. Všechny **opotřebované vodiče vyměňte za nové a zaměřte se hlavně na ty zauzlované**. Provizorní spojení uzlem může fungovat ale ne navždy. Mrazivé a suché počasí znatelně snižuje napětí v těchto nedokonalých spojích. Instalujte spojky vodičů, které zaručí ideální vodivé spojení za každého počasí. Zkontrolujte také všechny izolátory elektrického ohradníku, opotřebované včas nahraďte novými.

Fencee - PR zimní ohrada

Baterie

Jestliže je ohradník napájen baterií, dejte si pozor, aby neležela na zmrzlé zemi. **V nízkých teplotách se baterie vybíjí rychleji**, proto ji schovejte nebo alespoň zakryjte. V mrazu může dojít ke snížení kapacity baterie. Z tohoto důvodu je vhodnější v zimě použít generátor napájený ze sítě. Pokud ale nemáte tuto možnost, je třeba **neustále hlídat stav baterie a pravidelně ji nabíjet**.

Kombinované generátory fencee power DUO RF PDX disponují **dálkovým ovladačem** s přehledným displejem, **pomocí kterého okamžitě zjistíte stav baterie**. Ovladač podává hlášení o snížení napětí na ohradě pod nastavenou úroveň provázecí hlasitým pípnutím. Dále také hlášení o stavu baterie, pokud dojde ke snížení napětí pod 12 V.

Zásoby na opravu

Doporučujeme se před zimou předzásobit a **nachystat sadu na opravu ohrady**. Kozy a ovce patří mezi velmi zvědavé a vynalézavé tvory, mají tendenci utíkat z ohrady a ničit, co jim zrovna přijde do cesty. Měli byste mít dostatečné zásoby vodičů, izolátorů a plastových sloupků, které se při velmi nízkých teplotách můžou zlomit. Do rohů doporučujeme instalovat silnější sloupky z recyklovatelného plastu nebo dřevěné kůly, kvůli lepší stabilitě a životnosti ohrady. Hodit se vám budou teplé pracovní rukavice a šroubovací nástavec na vrtačku pro instalaci izolátorů. Pokud máte kozy nebo ovce ohrazené elektrickou sítí, praktickou sadu na opravu najdete přímo u sítě. Dodáváme ji jako součást balení.

Kombinovaný RF generátor do nepohody

Nejenom v zimě určitě oceníte náš unikátní systém moderní chytré farmy, pomocí kterého můžete **ovládat a kontrolovat ohrady z mobilního telefonu, tabletu nebo počítače**. Nezáleží, kde se zrovna nacházíte, díky aplikaci fencee Cloud ovládáte ohradu z jakéhokoliv místa na světě. Ať už jste na služební cestě nebo třeba z pohodlí vašeho vyhřátého obývacího pokoje. **Centrální zařízení FENCE WiFi GATEWAY GW100** spolu s kombinovanými RF generátory fencee energy DUO RF EDX nebo power DUO RF PDX vám umožní ovládnutí všech připojených zařízení (generátorů, monitorů) z jednoho místa pomocí mobilní aplikace. Získáte přístup ke všem důležitým informacím o ohradě a možnost si pro každý připojený generátor a monitor nastavit alarm, který vás informuje o překročení nastavených limitů. Generátory můžete na dálku vypnout/zapnout, regulovat výkon (50 %/100 %) a kontrolovat hodnotu napětí.

Vít Šiller
VNT electronics s.r.o.

fencee
Elektrické ohradníky

SMART FARMING

Moderní chytrá farma pod kontrolou.

OVLÁDEJTE A KONTROLUJTE OHRADY Z TELEFONU PŘES APLIKACI fencee Cloud ODKUDKOLIV NA SVĚTĚ

energy **DUORF**
EDX

Kombinovaný RF generátor můžete ovládat pomocí mobilní aplikace fencee Cloud. Máte tak možnost ovládat generátor prakticky odkudkoliv na světě, kde je internetové pokrytí.

VYSOKÝ VÝKON
AŽ 15 J

120
km PRO OHRADY AŽ
120 KM

MĚŘENÍ
UZEMNĚNÍ

SNÍŽENÝ
VÝSTUP

ZLATÝ
Klas
2021

FENCE **WiFi**
GATEWAY **GW100**

Centrální gateway je připojena na Internet a fencee Cloud. Pomocí mobilní aplikace můžete vzdáleně ovládat, nastavovat a monitorovat všechny vaše ohrady a zařízení.

SIGNALIZACE
ALARMŮ

12 OVLÁDÁNÍ AŽ
ZAŘÍZENÍ

ZÁLOŽNÍ
ZDROJ

fencee Cloud aplikace ke stažení

Zjistěte více
o moderní
chytré farmě.

+420 730 893 828

www.modernifarma.cz

www.fencee.cz

Vážení chovatelé,

jak jsme již upozornili ve Zpravodaji 4/2021, připravili jsme ve spolupráci s firmou TREWIT s.r.o. sérii odborných článků, které se budou týkat výživy malých přežvýkavců během celého chovatelského roku. Nyní otevíráme první z nich.

I. ČÁST: PŘÍPRAVA STÁDA NA REPRODUKCI

Fyziologie říje:

Hlavní faktor vyvolání říje je závislý na délce světelného dne. Kromě toho má vliv i plemenná příslušnost, pořadí vrhu, délka předchozí laktace i individualita jedince. Nasává mezi 2. 1/2 srpna do konce října. Průměrná délka jednoho cyklu se pohybuje mezi 16-21 (výjimečně 25) dny. Vlastní říje u ovce trvá do 40 hodin, období předříjí (proestrus) cca 2 dny, typickými příznaky je začínající překrvení vulvy a tvorba poševního sekretu. K ovulaci dochází 24 až 36 hodin po říji. Po samotné ovulaci trvají projevy říje ještě 2 dny. Nejčastěji se při ovulaci uvolní 1-4 vajíčka. Jestliže samice nezabřezne, říje se opakuje za 16-23 dnů. První zapuštění je vhodné při dosažení cca 75 % ž. hm. dospělého jedince, u raných plemen cca obvykle kolem 10 měsíců stáří, u pozdních plemen do 18 měsíců.

Současný trend chovu ovcí se zaměřením na masnou užitkovost je na úspěšné reprodukci přímo závislý. Dostatek a správný poměr živin v krmné dávce včetně vyhovující dietetiky a techniky krmení je předpoklad nejen celoroční dobré kondice stáda, ale hlavně nástupu vnějších i vnitřních projevů plnohodnotné říje.

Růst a vývoj plodu:

Kromě kvantitativního parametru-uspokojivého počtu narozených jedinců podle obvyklých standardů plemene, musíme dbát na maximální úroveň výživy během poslední třetiny březosti a celé laktace, neboť to je doba, kdy se rozhoduje o založení a rozvoji tkání a utváření rozhodujících orgánů. V prvních dvou třetinách gravidity dochází k diferenciaci tkání a budoucích orgánů plodu. Hlavním požadavkem je zdravotní nezávadnost krmiv. Ve třetí třetině březosti plod a jeho orgány rostou, vyvíjí se kostra a rozhoduje se o harmonické funkčnosti organismu. Zanedbanou výživu v těchto rozhodujících obdobích už nelze nikdy dohnat. Jen jedinec s dostatečně robustním tělesným rámcem může mít plně funkční dýchací a oběhový aparát, dodatečně prostorný trávicí trakt a plně funkční končetiny, to vše je hlavní předpoklad efektivní pastvy. Březost ovcí trvá v průměru 143 až 156 dnů s významnými rozdíly mezi plemeny. Březost se u koz pohybuje od 140-162 dnů, v průměru trvá 150 dnů.

Flushing.

Je to malý chovatelský figl, který vychází z přírodní regulace. Dostatek živin znamená možnost vyšší reprodukce. V tomto případě se jedná o bílkovinný přídatek podávaný 2-3 týdny před předpokládaným nástupem říje. Organismus reaguje podporou ovulace, tedy uvolněním co nejvíce vajíček. Tento efekt vyvolají pouze krmiva s vysokým obsahem bílkovin, nejlépe sójový extrahovaný šrot, krmné kvasnice, mikrobiální bílkovina. Někteří autoři doporučují spíše celkové

navýšení úrovně výživy měsíc až dva před začátkem připouštěcího období. Další možností je hormonální stimulace, krátkodobá přítomnost berana. Pokud je ale ve stádě stále, tento efekt se neprojeví.

Není říje jako říje:

Kromě výživného stavu a zdravotního působení krmiv je nutno vycházet ze zásadní skutečnosti, že říje je dána, či spíše vyvolávána délkou světelného dne. I když je to skutečnost ve své podstatě fyziologická a přirozená, lze ji využít i umělým zásahem-zkrácením světelné expozice. Nic nového to není, tento způsob spolehlivě funguje u drůbeže a má zásadní vliv na snášku i přírůstek. Měl jsem nástupní praxi po VŠZ v JZD Pozořice, hosp. Ochoz u Brna, kde byl úspěšný chov ovcí plemeno SM se dvěma stády po 500-550 kusech, na tehdejší dobu ve velmi dobré užitkovosti ve stříži i v dobrých reprodukčních výsledcích. Kromě toho se na malé farmě Řícmanice odchovávaly jehničky a všechna tři stáda byla zapojena do kontroly užitkovosti a plánovaného připouštění řízeného tehdeším Plemenářským podnikem. Úspěch chovu byl dán kvalitními pastvinami v okolí dnešního Přírodního parku Řičky na kvalitních půdách s dostatkem spodní vody. Nelze pominout ani práci zkušeného a talentového chovatele p. Nesvadby. Další pastevní areál byl nad obcí Ochoz, kde byl v prostorných ovčíněch právě zde jako snad první v republice zkoušen zkrácený světelný režim s reálným nástupem říje a dobrými výsledky zapouštění. Vznikl ale problém s kondicí po uměle vyvolaném reprodukčním cyklu, takže přirozené podzimní nástupy do říje byly oslabeny a část reprodukčního potenciálu byla promeškána. Nicméně tato zkušenost prokazatelně potvrdila možnost praktického využití světelného režimu ke stimulaci říje. Kromě toho i prostou skutečnost, že i ovce mají během poslední třetiny gravidity a během laktace vysoké živinové nároky. Faktem je, že SM s vlnářskou užitkovostí má nemalé živinové nároky na růst vlny (stříž mezi 5-6 kg a i vyšší výsledek nebyl nic výjimečného) i na energetickou složku. Musím také připomenout, že kulhající socializmus nedokázal zajistit plnohodnotnou výživu žádných druhů ani kategorií hospodářských zvířat, ovce nevyjímaje. Ochozské stádo se v tomto podnětném experimentu nepodařilo nakrmit tak, aby byly bahnice připraveny k plnohodnotné říji, graviditě a laktaci v následujícím, přirozeném termínu.

Paraziti a kokcidie:

Současný chov ovcí, většinou v masné užitkovosti, má u bahnic obdobné nároky s nutně vysokým důrazem na dietetické působení způsoby krmení i zdravotní vliv krmiv. Bez tohoto vlivu není ani péče o antiparazitární programy. Zkušené chovatelé jsou si vědomi skutečnosti, že na řadu antiparazitárních přípravků už mají typicky ovčí cizopasnici vytvořeny reziduální kmeny, a tak se tato část ryze veterinární péče dá posuzovat i jako krmivářská, protože rozhodně nechceme „krmit parazity,“ což bývá velmi markantní právě u kokcií rodu Eimeria. Zároveň si připomeňme, že vstup

do organismu jim usnadňují, lidově řečeno otevírají bránu, nebezpečné bakterie rodu *Clostridium*.

A máme zdvižený první varovný prst: *Clostridia* jsou bakterie v trávicím traktu trvale přítomné, v malém, neškodném množství. To se ale podstatně změní při (mimo jiné) acidóze jako následku překrmení jádrem či jinými snadno zkvasitelnými krmivy. A to je problém sám o sobě, třebaš i jako následek nejlépe míněného příkrmu v době poslední třetiny gravidity či během laktace a samozřejmě i při podpoře vývoje jehňat. Nebo jde o chybu krmné techniky. Například přidávek bez návyku, podávání jádra jako prvního komponentu krmné dávky, příliš jemně našrotované obiloviny. Opačný proces, alkalózu, můžeme vyvolat spasením velmi mladého bílkovinného porostu bez návyku nebo bez předchozího částečného mechanického nasycení (méně kvalitní seno, popř. krmná sláma).

Komplexní kvalifikace chovatele:

Bylo by snadné citovat z norem živin a jiných vědecky, odborně i prakticky kvalitních návodů na sestavení krmné dávky. Jejich aplikace do chovu – tedy pastevního chovu není jednoduchá a často ani možná. Chovatel ovcí, byť se vztahem ke zvířatům nebo s velkým nadáním pro jejich chov, nemůže vystačit s pouhým předpisem, kolik kilogramů sena zkrmovat, kolik pastevního porostu, řepy, přídávku jádra a krmných doplňků. Je-li základem chovu ovcí pastva, musí být rovněž alespoň v základních souvislostech pícninářem i agronomelem a také aspoň průměrně zvládat i mechanizaci.

Pastva v podzimních měsících nemůže v kvalitě ani kvantitě poskytovat to, co na jaře a do poloviny léta. Zásoby objemných krmiv (seno a bílkovinné senáže) vytváříme počátkem léta a siláže mezi srpnem a zářím. Půl až tři čtvrtě roku dopředu si vytváříme základ pro úspěšné zabřeznutí i průběh březosti, laktaci a také zdárný odchov a výkrm jatečných kusů.

Kromě obvyklých zásad zacházení s objemem, tedy dosušení a pak plného „dozrání“ uloženého sena a správné volby metodiky konzervace travních a jetelových senází, si musíme být vědomi, že uložená objemná krmiva vždy a nutně ztrácí na dietetické, živinové i zdravotní hodnotě.

Délka řezanky siláží i senází ovlivňuje vypuzení vzduchu v balících i v jamách a má vliv na proces přežvykávání i celkové využití živin. Uchování vzduchotěsného krytí senází a siláží zabraňuje druhotné oxidace i následky plesnivění až hniloby hmoty. Nezapomeňme, že i při nízkých teplotách jsou senáže i kukuřičná siláž už druhý den po uvolnění z balíku ke krmení potencionálně nevhodné, den třetí nebezpečné a další dny toxické.

Péče o porosty:

Obvykle si chovatel hlídá vypasení porostu do určité výšky. Je třeba mít na paměti, že vypasení do minima je pro porost nepříznivým až stresovým zásahem. I když výška 1–3 cm působí efektně a spořádaně, porost ztrácí tak několik dní na adaptaci a opětovný rozvoj. Proti tak hlubokému vypasení je také argument o pohybu larválních stádií cizopasníků: Ti se v porostu pohybují – nejlépe v prostředí rosy – do obvyklé či až maximální výšky 10 cm. Krátké přepasení takto vysokého

a vyššího porostu je významným předpokladem snížení parazitóz. Každý slušně vychovaný ovčí parazit, plicnivky i střevní cizopasníci vlastní funkční kalendář a ví, že polovina května je ideální doba k uvolnění závažného až obrovského množství vývojových stádií do pastevního porostu. Přímo podporou jejich reprodukce je vysoké zatížení porostů. Klasické vyjádření zatížení porostu, tedy počtu DJ (500 kg ž. hm.) na 1 ha, je problematické. Pohybuje se od 1,5 po 4 DJ/ha. Nelze jej stanovit dopředu, ale vždy vyhodnotit podle stavu pastvin na konci sezony a výživného stavu stáda, a hlavně po zkušenosti mnoha let. Vždy je výsledkem individuálních podmínek jako je vliv klimatu, typ půdy, zásoba živin a obsah humusu, léta optimálního využívání porostů a vůbec péče o celý komplex agrotechnických opatření včetně nejdůležitějšího, meto-diky pastvy a vypasení porostu.

Chovatel skladník:

Uložená objemná krmiva se v obsahu biologicky účinných látek znehodnocují i pouhým průběhem času (poločas rozpadu). Týká se to beta-karotenu a vitamínu E, vit. D má v organismu poločas rozpadu 15 dní, údaj o jeho rozpadu v senu sušeném na slunci není zatím jednoduše dostupný (ovšem seno klasicky sušené na slunci zase ztrácí UV zářením beta-karoten). Zde je třeba připomenout, že D vitamin syntetizuje specifická mikroflóra právě vlivem slunečního záření – obdoba našeho opalování. Tyto tři vitamíny mají velký vliv na všechny parametry reprodukce: zrání a uvolňování spermií i vajíček, nidaci oplodněného vajíčka v děloze a růst a vývoj plodu během nitroděložního života.

Jsou však i negativní vlivy působící na kvalitu objemných krmiv. Opusťme myšlenku, že všechny plísně jsou vidět, páchnou a v dobře usušeném senu, slámě nebo obilovinách a při úspěšném průběhu konzervačního procesu se nemo-hou vyskytnout, a tudíž krmivo nemůže být kontaminováno mykotoxiny. Nic není jisté a musíme počítat s tím, že řada plísni (správněji houbových chorob) napadá už během vegetace travní, jetelové i vojtěškové porosty a nejsou, jak říkají akademici, neozbrojenému oku patrné. Neboli, když jsme u těch hub, našimi smysly houby (ne)poznáme. Následky ovšem bývají více než patrné a mohou se projevit mimo jiné právě na výsledcích reprodukce. A to tak, že je vše viditelně v pořádku, ale ovce nezabřezávají nebo mají jiné nespecifické potíže. Faktem je, že redox potenciál bacheru si poradí s detoxikací částí spektra mykotoxinů i jiných svinstev, ale počítejme také s tím, že tyto látky jsou silně termostabilní a s poločasem rozpadu téměř nekonečným. Typicky rizikovým komponentem je vojtěškový horkovzdušný úsušek, nejčastěji pro obsah mykotoxinu zearalenonu.

Konečně výživa:

Vraťme se raději k praktické krmivařině. Porosty našich luk a pastvin sečeme na sena či senáže pro výživu laktujících bahnic v časných fenofázích. U trav nejlépe v ukončeném metání převládajících druhů, jetele červené v počátku květu. Vojtěšky rovněž v počátku květu, aly ty sklízíme raději (pro jehňata) už ve fenofázi butonizace, tedy pohmatem zjistitelných kuliček budoucích poupat. Pokud ovšem nemáme louky a pastviny v dosahu kompetence orgánů ochrany přírody

a úřad se už postará, abychom místo sena sklízeli travní slámu a devastovali tak vlastní louky. Luční sena pro jehňata by měla být sečena dříve, po ukončení sloupkování až počátku metání.

Hlavní výživné hodnoty pastevních a lučních porostů jsou dány klimatem a obsahem živin v půdě, dalšími vlivy je hloubka úživné vrstvy půdy, její reakce a obsah humusu. V souvislosti s legislativou a s ekologickým hospodařením je hnojení velký problém. Ekologické teorie na různém stupni pitomosti se nám snaží namluvit, že čím méně hnojení, tím zdravější porosty... Věř, kdo chceš. Zásobu fosforu a drasla v půdě bychom si i u pastvin měli jednou za tři roky ověřit rozbořem, půdní reakci a obsah vápníku každý rok. Jsou půdy, kterým stačí, co jim pasouce zvířata vrací. Ale vyšší polohy, kde se většinou pase, s obecně mělkými a hlinito-písčitymi půdami vyžadují mnoho péče po řadu let, než se stanou pastvinami hodnými toho slova. O loukách pouze sečených na seno nemluvě. Vápnění pastvin i luk bývalo běžným, nezpochybnitelným opatřením. Trávy i jeteloviny vápníku z půdy odebírají skutečně hodně.

Vápník, fosfor, hořčík...:

Když makroprvek není v půdě, nebude v rostlině (kde nic není, ani tráva nebere). Když už nemůžeme louky a pastviny vápnit kostmi těch, kdo vápnění a hnojení omezují, náhradním zdrojem pro hospodářská zvířata musí být doplňkové směsi, minerální krmné doplňky a speciální lizy. Ve většině případů je pro jejich zkrmování nutno mít ekologické certifikáty od certifikovaného výrobce, administrativní šiml se spokojí s papírem. Doopravdy a vážně musíme dbát na tyto tři prvky ve výživě od počátku přípravy na zapouštění až po odstav a pak i samostatně se živících jehňat. Víme, že nemají jen kostitvornou funkci, ale také řadu významných regulačních funkcí a metabolických účinků.

Sodík a chlor: Bez nich to nejde nikdy. Je nejen významným regulátorem pohybu a využití vody v organismu, ale zdrojem pro syntézu sody, hlavního regulátoru kyselosti v předžaludcích, prevence acidóz a rovněž regulace poměru stálosti prostředí celého komplexu látkové výměny v organismu. Chlór je nutný pro syntézu kyseliny chlorovodíkové v žaludku a následně pepsinogenu, základního enzymu rozkladu hrubých bílkovin v pravém žaludku. Bez klasického solného lizu to skutečně nejde.

Síra: Byla hitem v době chovu vlnařských plemen, neboť mikroflóra předžaludků dokáže využít a přetvořit síru v anorganické formě. Její obsah v krmných doplňcích ponechme na individuálním zájmu chovatelů.

Mikroprvky:

Fe (červené krvinky), gravidita a růst po porodu jich žádá víc a víc, zinek je významný pro kůži a kožní deriváty i fyziologický růst, mangan udržuje normální funkci CNS, má vliv na některé metabolické reprodukční předpoklady, kobalt je základem pro jinak bezproblémový vit. B 12, a jsme u mědi, pro ovce mikroprvku s ambivalentním působením. To se liší u jednotlivých plemen a vliv má i obsah mědi v půdě podle jednotlivých oblastí ČR. Měď je nutná pro syntézu hemoglobinu, ale pro ovce má skutečně nepříjemně nízký práh toxicity. A liší

se podle plemen. Ať je to ještě složitější–některé půdy mají z hlediska chovatele ovcí obsah rostlinami využitelné mědi nadbytek, některé nic.

Selen: zaslouží si samostatný šuplík. Je nejen super důležitý pro reprodukci, protože má zásadní vliv na dozrávání spermií i vajíček. Nižší reprodukční parametry evropské lidské populace se přičítají (mimo pohodlnosti) i nedostatku selenu v potravě mladých mužů a žen. Jeho další super důležitost spočívá ve funkci super antioxidantu a mimo jiné, ve spolupráci s dalším významným antioxidantem, vitamínem E. V dialektické jednotě spolu brání buněčné membrány i buněčné orgány před oxidanty i super oxidanty, (třeba peroxidem vodíku) nebo dědictví více či méně starých časů–těžké kovy, DDT, PCB, rezidua různých chemikálií a odpadů v půdě, vodě, vzduchu. Protože mluvíme o reprodukci, vždy si selen a E vitamín spojujme s prevencí svalové a zejména srdeční dysplazie jehňat, ale také telat a hříbat. Ta se občas projeví tak, že se narodí krásné, zdravé, ale mrtvé jehně, popř. uhynie po několika dnech. I laik pak pozná nepřírozenou strukturu srdečního svalu.

Selen má nebezpečně snadno dosažitelný práh toxicity, a to tendenci vyvazovat s irné aminokyseliny z tkání a nahrazovat je svým komplexem. Dobrým řešením je žádat u dodavatelů doplňkových krmiv, minerálních krmiv a lizů selen aplikovaný výhradně v organické formě, tedy už vyvázaný na s irných aminokyselinách jako methioselen. Tím se jeho toxicita významně zeslabuje.

Otázka o minerální výživě:

Minerální látky jsou v půdách našich luk a pastvin v ČR rozšířeny velmi nerovnoměrně. Zejména mikroprvky musí být v půdě nejen přítomny, ale také ve formě využitelné pro rostliny. V tom je právě význam speciálních lizů s jejich obsahem. Selen je v evropských podmínkách nedostatečný vždy, totéž platí o jódu. Železo je sice hojně rozšířený mikroprvek, ale ne vždy ve využitelné formě. Obsahy zinku a manganu jsou v našich půdách velmi variabilní. Pokud některý z mikroprvků ve výživě není v optimálním množství, vždy se projeví na snížené užitkovosti nebo nedobřím zdravotním stavu. V provozu jsem zažil situaci, že selata hromadně hynula kvůli vnechání zinku v přídatku mikroprvků do kompletní krmné směsi. Bylo to veliké poučení, že minerální výživu nelze podceňovat. Současná technologie a metodika už dokáže v lizech kombinovat obsah makro i mikroprvků, ty dokonce pro organismus v šetrné organické (chelátové) formě a rovněž přídatku vitamínů. Jediným lizem tak řešíme téměř vše.

Ing. Martin Mohelský

CERTIFIKOVANÝ VÝROBCE

DOPLŇKOVÝCH KRMIV, MINERÁLNÍCH KRMIV A LIZŮ PRO VŠECHNY DRUHY HOSPODÁŘSKÝCH ZVÍŘAT

PRO MALÉ PŘEŽVÝKAVCE NABÍZÍME:

MINERÁLNÍ KRMIVA:

- individuální přístup při výrobě sypkých **MINERÁLNÍCH KRMIV**
- širokou nabídku **LIZŮ PRO OVCE A KOZY**

DOPLŇKOVÁ KRMIVA:

- energetické doplňkové krmivo **FYTOENERG**
- doplňkové krmivo pro zdravé končetiny **TW KERASAL**
- doplňkové **BÍLKOVINNÉ KRMIVA** pro všechny kategorie ovcí a koz
- **LINEA FITONATURA** směsi aromatických bylin a esenciálních olejů, alternativa k používání antibiotických přípravků. přírodní produkty působící proti bakteriím respektující zásady nutriční, profylaktické, terapeutické a ekologické potřeby krmiv moderní živočišné výroby

NOVINKA:

Esenciální olej **DOSTO® OREGANO** má prokazatelně antimikrobiální a imunostimulační vlastnosti, které modulují gastrointestinální mikrofloru, přičemž selektivně atakuje patogeny a respektuje příznivou mikrofloru.

- oreganový olej **DOSTO® 4GREEN** s certifikací pro ekologické zemědělství, vhodný do směsí a lizů
- oreganový olej **DOSTO® EMULSION** k perorální individuální aplikaci přípravku

TREWIT s.r.o.
Za dvorem 305
763 14 Zlín 12, Štípa

tel./fax: +420 577 915 448
e-mail: trewit@trewit.cz
www.trewit.cz

ZDRAVOTNÍ PROBLEMATIKA MALÝCH PŘEŽVÝKAVCŮ, VÚVEL ACADEMY VIII

V sobotu 6. 11. 2021 se v návaznosti na 24. mezinárodní konferenci chovatelů ovcí a koz konanou v Koutech uskutečnil za podpory České technologické platformy pro zemědělství dopolední odborný seminář nazvaný Zdravotní problematika malých přežvýkavců, VÚVEL ACADEMY VIII. Bohužel byl významně poznamenán horšící se epidemickou situací covidu-19. Dva očekávaní přednášející, a to prof. MVDr. L. Pavlata, Ph.D. (MENDELU) a Ing. J. Dudek (Mikrop Čebín, a. s.) museli náhle zůstat v samoizolaci a nepodařilo se nám bohužel spojit se s nimi ani on-line cestou. Vystoupení tak zůstalo pouze na Ing. Vítu Marešovi, předsedovi SCHOK, z. s. a na paní profesorce MVDr. Vlastě Svobodové, CSc. (VETUNI Brno).

Ing. Vít Mareš tak, jak ho známe, svým klidným a přitom milým projevem ukázal ve svém vystoupení trendy vývoje početních stavů malých přežvýkavců. Nebyla překvapením informace, že sektor chovu ovcí a koz provází značné výkyvy v početních stavech zvířat a že se v roce 1991 u nás chovalo na 430 tisíc ovcí, zatímco v roce 2000 se evidovalo jen 80 tisíc zvířat. Po přechodu z chovu vlnářských plemen na plemena s masnou i kombinovanou užitkovostí na přelomu století došlo sice k zastavení negativního trendu a opětovnému navýšení početních stavů ovcí, takže v roce 2014 a 2015 bylo u nás chováno již 225 397–231 694 ks ovcí. Tento stav byl ale pouze krátkodobý a po stagnaci stavů v letech 2016 až 2018 počty zvířat zase klesají, přičemž v roce 2021 se snížily stavy ovcí meziročně celkem o 20 467 kusů, tj. o 10,1 %. K 1. 4. 2021 se v České republice chovalo 183 145 ks ovcí celkem, což je nejnižší početní stav ovcí celkem od roku 2008 a 2009. Stavy bahnic se v roce 2021 snížily na 116 534 kusů. Početní stavy koz dosáhly v roce 2021 výše 25 409 kusů celkem, z toho koz je 17 137 kusů. Početní stavy koz se meziročně také snížily, a to o 3 510 kusů koz, tj. o 12,1 %. Z tohoto pohledu nejde mluvit o optimismu v tomto sektoru.

Problémem je také malá angažovanost chovatelů ovcí a koz zapojit se do kontroly užitkovosti (KU). Zatímco u skotu je do KU zařazeno více než 90 % chovaných dojnic, v chovech ovcí (se stavem cca 115 000 bahnic) je v KU evidováno pouze 13,65 % z nich, tj. cca 17 tisíc ks bahnic. Tento nízký počet zapojených jedinců potom značně zvyšuje náklady na tyto služby a významně negativně ovlivňuje i posuny ve šlechtění.

V kontrole užitkovosti koz narostly od roku 2000 stavy koz zapojených do kontroly 2,3 krát. Podíl prováděné kontroly na velkých stádech je 65,2 %. Zvyšuje se počet koz se sledovanou laktací. Přesto dochází od roku 2017, kdy bylo do kontroly užitkovosti koz zapojeno 6 104 ks koz, k postupnému snižování počtů koz v kontrole užitkovosti až na 5 152 ks v roce 2020.

Významným způsobem se mění i struktura chovů. U ovcí stoupá mírně na úkor masných plemen podíl plemen s kombinovanou užitkovostí (49,3 % v roce 2011, versus 53,6 % v roce 2020), hlavně ale stoupá podíl dojených plemen, který v roce 2020 činil již 11,2 %. Dochází k nárůstu počtů zájmových plemen a k poklesu počtů hospodářsky významných plemen ovcí.

V chovu koz je stabilně největší zastoupení dojených plemen, masná ani srstnatá plemena se u nás příliš nerozšířila. Zvýšil

se podíl plemene sánské kozy, které bylo dovezeno z Francie, a stoupá podíl plemene anglonubijské kozy, která je chovatelsky zajímavá s možností prodeje odchovaného potomstva do zahraničí. I v chovu koz jsme svědky nárůstu počtů nových plemen koz na úkor našich domácích dojených plemen. Jedná se především o kozu anglonubijskou a sánskou.

Byla konstatována určitá nespokojenost s Ústřední evidencí, ve které dle Ing. Mareše nejsou evidována, a tudíž ani k dispozici, relevantní data potřebná pro hlubší chovatelskou a šlechtitelskou práci.

Chovatele ovcí a koz momentálně trápí kromě jiného odbyt produkce masa. V ČR chybí specializovaná jatka a následně zpracování masných výrobků. Ale nyní máme novou naději. Na Slovensku vznikla specializovaná jatka a odbyt pro jehněčí a skopové maso, a to v Žilině, což by pro české chovatele byla dostupná lokalita. Ing. Mareš přislíbil jednání s danou firmou s cílem zajištění odbytu pro naše chovatele.

Chov malých přežvýkavců v posledních letech prochází krizí, ke které přispívá i rozdílný přístup státu k dotační podpoře pro chovatele ovcí a koz na rozdíl od chovatelů skotu bez tržní produkce mléka. Jedinou dotací určenou pro chovatele ovcí a koz je dotace na pastevní způsob chovu. Na ovce a kozy je sazba 4 471,70 Kč, na tele masného typu se v obdobné dotaci kalkuluje s dvojnásobnou částkou 8 852,41 Kč. Právě tato disproporce je jedním z důvodů snižování početních stavů ovcí a koz.

Na rozdíl od chovatelů jiných druhů hospodářských zvířat chovatelé ovcí a koz navíc nemohou čerpat ani dotaci na zlepšení životních podmínek ovcí. A to i přesto, že ministerstvo zemědělství má návrh na varianty opatření, které by mohly být v chovu ovcí a koz dotovány, na stole již od roku 2016, kdy ještě na MZe existovala pracovní skupina pro malé přežvýkavce.

Problémem podle předsedy SCHOK z.s. je i nevhodně nastavená intenzita chovu ovcí a koz 0,30 VD/ha, kterou nelze zejména v horských oblastech dodržet. Spolu s klimatickými změnami v posledních letech se negativně promítá do zajištění krmení pro základní stáda především v zimním období.

Po vystoupení Ing. Mareše se ujala slova prof. MVDr. Vlasta Svobodová, CSc.

Nejdříve se věnovala infekci trávicího traktu kokcidiemi *Cryptosporidium* spp. Jde o jednobuněčné parazity, kteří se rozmnožují ve střevních buňkách těsně pod povrchem sliznice tenkého střeva. K infekci mláďat dochází ihned po narození, a protože vývojový cyklus je velmi krátký a navíc zde dochází k autoinfekci, případné klinické příznaky onemocnění – kryptosporidíózy se rozvíjejí již u zvířat ve věku 1–3 týdny. Jde o vodnaté průjmy vedoucí k dehydrataci, přičemž nemáme zatím žádnou specificky zacílenou účinnou terapii. Starší zvířata jsou již vůči infekci odolná a její průběh je bezpříznakový. Kryptosporidíóza může být významným problémem v systémech, kdy jsou mláďata odstavována od matek velmi časně a jejich odchov probíhá ve školkách. Oproti tomu kůzlata a jehňata odchovávána u matek jsou chráněna mlezivem a mateřským mlékem, které obsahuje protilátky proti kryptosporidii. Díky této laktogenní imunitě protilátky v lumen střeva pokrývají sliznici trávicího traktu a neutralizují infekční stádia kryptosporidii uvolněná z buněk. Při nebezpečí rozvoje tohoto onemocnění, tj. ještě před propuknutím klinických

Konference Kouty (foto: Ing. Martin Jedlička)

příznaků, máme k dispozici veterinární léčivé přípravky obsahující léčivou látku Halofuginon, které působí obdobně jako mlezivo. Léčivé přípravky ho obsahující jsou však určeny pro novorozená telata a jejich užití v chovech malých přežvýkavců je užitím tzv. off label, neboli mimo příbalovou informaci a vztahuje se tak na něj dodržení minimálně obecné, tzv. standardní ochranné lhůty 28 dní, přičemž definitivní rozhodnutí záleží na ošetřujícím veterinárním lékaři.

Dále se prof. Svobodová ve svém vystoupení věnovala kokcidioze, která je vyvolávána kokciemi rodu *Eimeria*, přičemž existuje řada druhů, z nichž některé jsou středně až silně patogenní. Jsou přísně specifické, takže není možný mezidruhový přenos mezi kozami a ovci. Riziko onemocnění vzniká mezi 3 týdny až 5 měsíci života zvířat, zejména v systémech uzavřeného odchovu, tj. pokud jsou zvířata odchovávaná ve velkých koncentracích na malém prostoru bez možnosti průběžné sanace podlah, podestýlky apod. Kokcidie při svém vývojovém cyklu destruuji sliznici tenkého i tlustého střeva vývojovými stádii. Dochází tak k omezení trávení, tudíž k deficitu živin, ztrátám tekutin, ke krvácení do lumen střeva, ztráty krve vedou k anémii a onemocnění může vést až k úhynům.

Diagnostika tohoto onemocnění je založená na klinických příznacích souběžně se znalostí věkové kategorie zvířat. Součástí určení příčiny průjmu je i vyšetření trusu s průkazem oocyst v intenzitě na ++, nebo +++. Pokud se průjem objeví u několika jedinců a jde o skupinový odchov rizikových věkových kategorií zvířat, je potřeba provést terapii celé ohrožené skupiny.

Onemocnění může mít i perakutní průběh, u kterého v trusu nenalezneme žádný nebo nízký počet kokcií v trusu (+-, +), protože inkubační doba je kratší než vznik oocyst. I zde je potřeba léčit celou ohroženou skupinu zvířat.

Nález kokcií u dospělých ovcí a koz je zcela běžný, kokcidie u nich nevyvolávají klinické příznaky onemocnění, tj. není potřeba zde aplikovat antikokcidika, a pokud mají tato zvířata průjem, jedná se o jinou vyvolávající příčinu tohoto stavu.

Následně se prof. MVDr. Svobodová, CSc. věnovala parazitózám GIT zejména oblymi červy. Mezi nejzávažnější z pohledu rizika vzniku těžkého klinického onemocnění patří u ovcí, chovaných na pastvě nematodiróza a hemonchóza.

Nematodiróza vyvolávaná hlísticemi *Nematodirus* spp. postihuje zejména na pastvině odchovávaná jehňata na jaře a začátkem léta, kdy způsobuje vodnaté průjmy spojené s dehydratací, hubnutím, apatií a náhlými úhyny.

Důvodem je v jarním období velmi rychlý vývoj infekčních larev, které přezimují ve vajíčkách na pastvině a na jaře při příznivých teplotách (cca 10-12 °C) se uvolňují, rychle se mění v infekční stádia a spásáním trávy infikují trávicí trakt jehňat, která ještě nemají proti tomuto parazitu vyvinutou imunitu. Díky masivním infekcím dochází k vysokému patogennímu působení. Se stoupajícím věkem a opakovanými infekcemi nízkým počtem larev se vyvíjí částečná odolnost zvířat, která se tak v dospělosti stávají více imunními vůči dané infekci.

Hemonchóza je naproti tomu způsobována parazitem *Haemonchus contortus*, což je hlístice o velikosti 2-3 cm, která se živí krví hostitele. Infekce tímto parazitem vede k těžkým ztrátám krve. Anémii vyvolávají již infekční larvy za 10 až 12 dní po infekci. Samička klade až 5 000 vajíček denně, vývojový cyklus trvá 17-21 dní. Infekce může být zejména u jehňat a kůzlat fatální s náhlým úhynem. Typickými příznaky jsou bledé spojivky jako důsledek ztráty krve, otoky v mezisaniči v důsledku poklesu proteinů v plazmě, rychlá ztráta kondice, apatie a úhyn.

Prof. MVDr. V. Svobodová, CSc. se věnovala i představení možných preventivních opatření, které mohou snížit riziko vzniku těžkých infekcí a také postupům diagnostiky a léčbě těchto parazitóz. Tyto informace budou obsahem jejího odborného příspěvku v dalším čísle Zpravodaje SCHOK.

Seminář se konal a článek vznikl za finanční podpory ČTPZ.

MVDr. S. Šlosárková, Ph.D.

■ DOTACE PRO CHOVATELE OVCÍ A KOZ V ROCE 2022

V roce 2022 bude i nadále Národní dotace na šlechtění a plemnitbu (dotační titul 2.A.) administrovat náš Svaz prostřednictvím SZIF. Zároveň budeme administrovat také žádosti o dotaci na genetické zdroje, které se týkají plemen valašská a šumavská ovce, bílá a hnědá koza krátkosrstá prostřednictvím Ministerstva zemědělství ČR. Při administraci dotací se budeme řídit vydanými Zásadami Ministerstva zemědělství pro rok 2022, která jsou již zveřejněna na našem webu www.schok.cz/dotace. Příjem žádostí bude probíhat v elektronické formě. Komunikace s chovateli elektronickou formou má své nesporné výhody, a proto budeme v tomto směru pokračovat. V případě, že jste si založili mail, popř. ho změnili, nezapomeňte nám to oznámit.

- Pokud dostáváte dotace na ovce - kontaktujte Mgr. Šárku Dvořákovou - dvorakova@schok.cz.
- Pokud dostáváte dotace na kozy - kontaktujte Šárku Kořínkovou - korinkova@schok.cz.

Ing. Jiří Huml

Výňatek ze Zásad pro rok 2022

2.A. Udržování a zlepšování genetického potenciálu vyjmenovaných hospodářských zvířat

Účel

Na základě zákona č. 154/2000 Sb. a vyhlášek MZe ČR, kterými se provádějí některá ustanovení zákona č. 154/2000 Sb., a zákona č. 166/1999 Sb. zabezpečit udržování a zlepšování genetického potenciálu vyjmenovaných hospodářských zvířat.

2.A.e. Kontrola užitkovosti, výkonnostní zkoušky, výkonnostní testy a posuzování a kontrola dědičnosti užitkových vlastností a zdraví vyjmenovaných hospodářských zvířat

Předmět dotace

2.A.e.1. Kontrola užitkovosti

2.A.e.1.a. Podpora chovateli, jehož vyjmenovaná hospodářská zvířata jsou zařazena do KU, oprávněným osobám zajišťujícím KU. Podpora chovatelům bude poskytnuta prostřednictvím oprávněných osob, které zajišťují KU, z toho oprávněná osoba obdrží, pokud se jedná o skot 8 %, pokud se jedná o ostatní vyjmenovaná hospodářská zvířata 4 % z přiznané dotace za účelem zajištění administrace.

ovce a kozy

- **2.A.e.1.a.0.1.** u ovcí do 150 Kč za 1 kus, zapojený v KU
- **2.A.e.1.a.0.2.** u ovcí s prováděnou kontrolou mléčné užitkovosti do 300 Kč za 1 kus, zapojený v KU
- **2.A.e.1.a.K.** u koz do 300 Kč za 1 kus, zapojený v KU

2.A.e.1.b. Podpora oprávněným osobám zajišťujícím KU na zabezpečení rozborů vzorků mléka.

ovce a kozy

- **2.A.e.1.b.2.** u ovcí do 9 Kč na 1 kus v KU dojených plemen v chovech, kde je prováděna kontrola mléčné užitkovosti
- **2.A.e.1.b.3.** u koz do 7 Kč na 1 kus v KU dojených plemen

2.A.e.2. Výkonnostní zkoušky, kontrola dědičnosti, odhad plemenné hodnoty

2.A.e.2.i. Podpora chovateli na plemenného berana pocházejícího z chovu zapojeného v KU a zapsaného do PK s přiděleným ústředním registrem chovaného v době od 1. 9. 2021 do 31. 8. 2022.

- **2.A.e.2.i.** do 17 Kč na jeden krmný den

2.A.e.2.j. Podpora chovateli na plemenného kozla pocházejícího z chovu zapojeného v KU a zapsaného do PK s přiděleným ústředním registrem chovaného v době od 1. 9. 2021 do 31. 8. 2022.

- **2.A.e.2.j.** do 20 Kč na jeden krmný den

2.A.e.2.k. Podpora chovateli na plemenného berana nebo kozla s doloženou plemennou hodnotou, vybraného uznaným chovatelským sdružením do plemnitby a prodaného a zařazeného v elitních třídách v období od 1. 9. 2021 do 31. 8. 2022.

- **2.A.e.2.k.1.** do 3 500 Kč na 1 kus berana
- **2.A.e.2.k.2.** do 3 500 Kč na 1 kus kozla

2.A.e.3. Podpora testování

2.A.e.3. Podpora osobě oprávněné k testování a posuzování vyjmenovaných hospodářských zvířat a chovatelským podnikům prasat.

2.A.e.3.e. Podpora osobě oprávněné k testování a posuzování ovcí nebo koz na provádění testů výkrmnosti a jatečné hodnoty, provozované příslušným uznaným chovatelským sdružením.

- **2.A.e.3.e.** do 15 000 Kč na 1 prověřenou skupinu v roce

OPATŘENÍ OBECNÉ POVAHY

Ministerstvo zemědělství jako příslušný správní orgán podle § 15 odst. 4 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a § 44 odst. 1 písm. d) zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů, v souladu s § 171 a násl. zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, a § 44 odst. 2 veterinárního zákona vydává opatření obecné povahy, kterým se stanoví

METODIKA KONTROLY ZDRAVÍ ZVÍŘAT A NAŘÍZENÉ VAKCINACE NA ROK 2022

Ministerstvo zemědělství stanovuje povinné preventivní a diagnostické úkony k předcházení vzniku a šíření nálezů a nemocí přenosných ze zvířat na člověka, jakož i k jejich zvládnutí, které se provádějí v období od 1. 1. do 31. 12. 2022, a určuje, na které z nich a v jakém rozsahu se poskytují příspěvky z prostředků státního rozpočtu.

Ministerstvo zemědělství stanovuje v souladu s § 4 odst. 1 písm. i) veterinárního zákona tyto termíny:

a) zdravotní zkoušky musí být provedeny do jednoho roku od předchozího provedení v roce 2020 a výsledek zkoušek, vyšetření a úkonů musí být předložen do jednoho měsíce od provedení místně příslušné krajské veterinární správě,

b) v případě, že provedení zdravotních zkoušek nebylo v roce 2021 požadováno, je termín pro předložení výsledků zkoušek, vyšetření a úkonů do 31. října 2022.

Důležitou změnou, kterou Metodika 2022 přináší, je zrušení vyšetření na border chorobu ovcí u ovcí a koz z důvodu změny legislativy EU, která vyšetření u zvířat ve střediscích pro odběr spermatu již nadále nevyžaduje. Border choroba ovcí nefiguruje na seznamu nálezů (nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2018/1629 ze dne 25. července 2018, kterým se mění seznam nálezů uvedený v příloze II nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/429 o nálezích zvířat a o změně a zrušení některých aktů v oblasti zdraví zvířat), již se tedy pro ni neuplatňují žádná pravidla pro prevenci a tlumení.

OVCE

Stále platí povinnost vyšetřovat na:

Brucelózu ovcí a koz (*B. melitensis*)

- **Plemenní licentování beraní** 1× ročně (**EpC100**)
- **V hospodářstvích (stádech) s tržní produkcí mléka** nebo v nichž se **provádí kontrola užitkovosti**, se vyšetření provádí **1× ročně**. Do reprezentativního počtu zvířat se zařazuje 25 % samičích zvířat (všech plemen) starších 12 měsíců nebo jsou v laktaci, a to nejméně 50 samičích zvířat (je-li v hospodářství méně než 50 zvířat, musí být vyšetřena všechna starší 12 měsíců, nebo která jsou v laktaci) a všichni nekastrovaní samci starší 6 měsíců, vyjma jatečných beránků (**EpC111**)
- **Všechny zmetalky** - (jeden odběr) odběr se provede bezprostředně po zmetání (**EpC120**)
- Při podezření nakažení se vyšetřují **zmetci**, případně plovodové obaly, jestliže matka je neznámá. (**EpC130**)

Stále platí povinnost provádět:

Genotypizaci - stanovení genotypu prionového proteinu

Zvířata v rámci šlechtitelského programu podle jednotlivých plemen vybraných SCHOK a Dorper Asociace CZ (**EpC310**)

Genotypizaci - Parentitu

Vzorek se odebírá od plemenných zvířat chovatele (beránci) vybraných SCHOK a Dorper Asociace CZ z hospodářství v kontrole užitkovosti. Hospodářství musí být prosté Maedi-Visna na základě vyhodnocení laboratorního vyšetření z předešlých let. V případě, že se jedná o nové hospodářství v kontrole užitkovosti, bude do parentity zařazeno až po negativním sérologickém vyšetření na Maedi-Visna. Kritérium negativního hospodářství na Maedi-Visna se netýká hospodářství s chovem plemene šumavská ovce. Pozitivní hospodářství na Maedi-Visna může být do parentity zařazeno až po ozdravení a na základě rozhodnutí příslušné KVS SVS. ÚVS SVS určí rozsah vyšetření (**EpC313**)

Stále platí povinnost vyšetření na:

TSE - Klusavku

Uhynulá, utracená a nutně poražená zvířata starší 18 měsíců nevykazující změnu chování nebo příznaky postižení nervového systému, v souladu s přílohou III. nařízení Rady a EP (ES) č. 999/2001 (**EpC322**)

Maedi-Visnu

Hospodářství musí být prosté na základě vyhodnocení laboratorního vyšetření z předešlého roku ze strany KVS SVS anebo se jedná o nové hospodářství zařazené do kontroly užitkovosti, respektive již ozdravené hospodářství. Pozitivní hospodářství z předešlých let může být do monitoringu zařazeno až po ozdravení a na základě rozhodnutí příslušné KVS SVS. Seznam hospodářství v kontrole užitkovosti poskytne SCHOK a Dorper Asociace CZ (**EpC400**)

- V hospodářstvích (stádech) v nichž se provádí kontrola užitkovosti, se vyšetření provádí 1× ročně. Do reprezentativního počtu zvířat se zařazuje 25 % samičích zvířat (všech plemen) starších 12 měsíců nebo v laktaci, a to nejméně 50 samičích zvířat (je-li v hospodářství méně než 50 zvířat, musí být vyšetřena všechna starší 12 měsíců, nebo která jsou v laktaci) a všichni nekastrovaní samci starší 6 měsíců, vyjma jatečných beránků

KOZY

Stále platí povinnost vyšetřovat na:

Brucelózu ovcí a koz (B. melitensis)

- **Plemenní licentování kozlí** 1× ročně (EpD210)
- V hospodářstvích (stádech) s tržní produkcí mléka nebo v nichž se provádí kontrola užitkovosti, se vyšetření provádí 1× ročně. Do reprezentativního počtu zvířat se zařazuje 25 % samičích zvířat (všech plemen) starších 12 měsíců nebo jsou v laktaci, a to nejméně 50 samičích zvířat (je-li v hospodářství méně než 50 zvířat, musí být vyšetřena všechna starší 12 měsíců, nebo která jsou v laktaci) a všichni nekastrovaní samci starší 6 měsíců, vyjma jatečných kozlíků (EpD221)
- **Všechny zmetalky** - (jeden odběr) odběr se provede bezprostředně po zmetání (EpD200)
- Při podezření nakažení se vyšetřují **zmetci**, případně plovkové obaly, jestliže matka je neznámá. (EpD230)

Stále platí povinnost vyšetření na:

Tuberkulózu

- V hospodářstvích (stádech) s tržní produkcí mléka se vyšetřuje jedenkrát ročně 25% samičích zvířat (všech plemen) starších 12 měsíců, a to nejméně 50 samičích zvířat (je-li v hospodářství méně než 50 zvířat, musí být vyšetřena všechna) - (EpD100)

TSE - Klusavku

- Všechna uhynulá, utracená a nutně poražená zvířata starší 18 měsíců nevykazující změnu chování nebo příznaky postižení nervového systému, v souladu s nařízením Rady a EP (ES) č. 999/2001 (EpD312)

Artritidu a encefalitidu koz

Hospodářství musí být prosté na základě vyhodnocení laboratorního vyšetření z předešlého roku ze strany KVS SVS anebo se jedná o nové hospodářství zařazené do kontroly užitkovosti, respektive již ozdravené hospodářství. Pozitivní hospodářství z předešlých let může být do monitoringu zařazeno až po ozdravení a na základě rozhodnutí příslušné KVS SVS. Seznam hospodářství v kontrole užitkovosti poskytne SCHOK.

- V hospodářstvích (stádech) v nichž se provádí kontrola užitkovosti, se vyšetření provádí 1× ročně. Do reprezentativního počtu zvířat se zařazuje 25 % samičích zvířat (všech plemen) starších 12 měsíců nebo v laktaci, a to nejméně 50 samičích zvířat (je-li v hospodářství méně než 50 zvířat, musí být vyšetřena všechna starší 12 měsíců, nebo která jsou v laktaci) a všichni nekastrovaní samci starší 6 měsíců, vyjma jatečných kozlíků (EpD400).

Ministerstvo zemědělství
Státní veterinární správa
Č. j.: MZE- 60660/2021- 18141
V Praze dne 23. 11. 2021

NÁKAZOVÁ SITUACE V EVROPĚ

Brucelóza (melitensis)

Brucelóza u ovcí a koz je vleklé onemocnění, projevující se zejména aborty, respektive záněty varlat a nadvarlat a záněty dalších částí pohlavních orgánů. Nakazit se mohou velbloudi, skot, pes nebo i člověk.

Vyskytuje se především ve Středomoří a na Blízkém a Středním Východě. Původce se u infikovaných koz, ovcí a velbloudů dlouhou dobu vylučuje do mléka, které je poté významným zdrojem infekce. Velké množství bakterií je vylučováno při abortu nebo předčasném porodu.

Výskyt v roce 2021 - Španělsko, Itálie.

Mor malých přežvýkavců

- nebezpečná nákaza virového původu, která postihuje především ovce a kozy.

- původcem moru malých přežvýkavců je RNA virus z čeledi Paramyxoviridae, rodu Morbillivirus. Je antigenně blízký viru moru skotu, spalniček a psinky.

- příznaky: horečka, anorexie, zánětlivě nekrotická ložiska v dutině ústní, průjmy, záněty plic a úhyny postižených zvířat.

- k moru malých přežvýkavců jsou nejvymávanější kozy, v menší míře pak ovce, přirozená infekce se vyskytuje též u volně žijících přežvýkavců chovaných v zajetí a u velbloudů.

- skot a prasata mohou prodělat inaparentní (bez příznaků) infekci, ale onemocnění nepřenaší.

- K přenosu infekce dochází především inhalační cestou, přímým kontaktem zdravých a nemocných zvířat. Podobně jako u moru skotu, zdrojem viru jsou všechny sekrety a exkrementy infikovaných zvířat. Inkubační doba je cca 5 dnů. V závislosti na virulenci viru může nemocnost dosahovat až 100 % a úmrtnost 50-100 %.

- Od posledního výskytu v roce 2018 v Bulharsku se již mor v EU nevyskytuje. **V roce 2021 hlásí pozitivní případy pouze Turecko.**

Mukózní membrány kolem úst a očí

Výtoky z očí, nosu a dutiny ústní jako výsledek sekundární bakteriální infekce

Katarální horečka ovcí

Příznaky jsou výraznější zvláště u jehňat. Průběh může být perakutní až chronický. V případě perakutního průběhu ovce uhynie za 7-9 dní od nakažení, a to důsledkem prudkého plicního edému, z nozder vytéká pěnovitý sekret a dochází k udušení. U chronického průběhu může ovce také uhynout během 3-5 týdnů od nakažení, a to vlivem následných bakteriálních komplikací, které způsobují hlavně pastorely a následkem celkového vyčerpání organismu. Virus poškozují cévní endotel a tím se vytvářejí v krevním řečišti sraženiny, důsledkem toho vzniká kongesce, edém, hemoragie, zánět a nekróza. Inkubační doba je u ovce 4-6 dní. Prvním příznakem po uplynutí inkubační doby je stoupající tělesná teplota, 40,5-42 °C. Za dva dny od počátku zvýšené teploty dochází k otokům pysků, nozder, líce, víček a mezisaničí, někdy také uší.

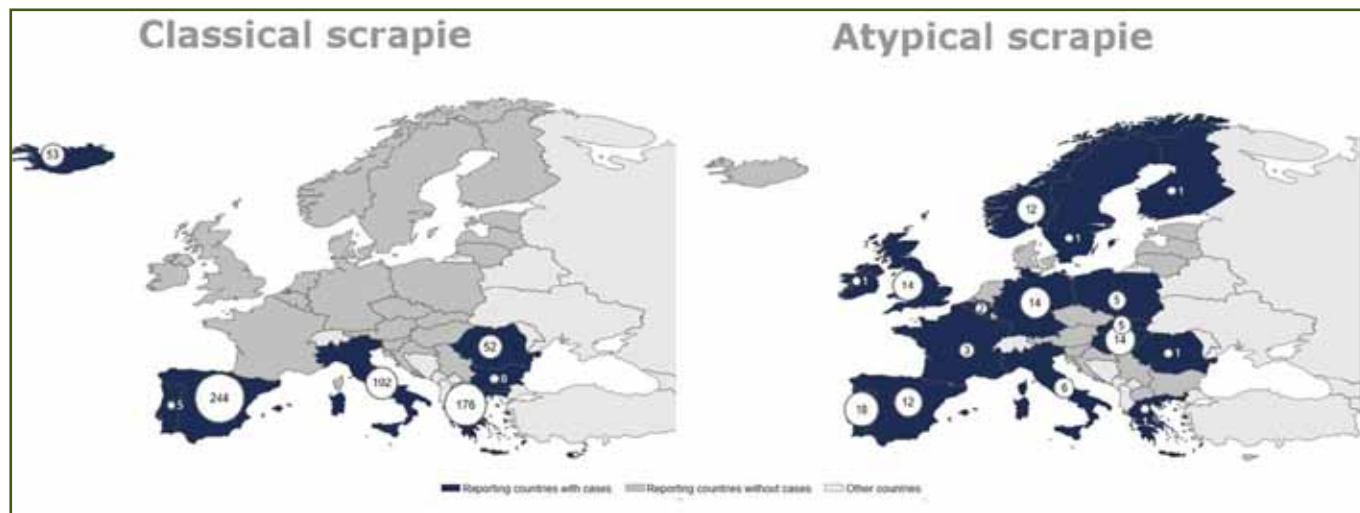
Výskyt v roce 2021 - Belgie, Bulharsko, Německo, Španělsko, Francie, Řecko, Chorvatsko, Itálie, Polsko, Rumunsko.

Katarální horečka ovcí - uzavřená pásma, stav k 18. 10. 2021

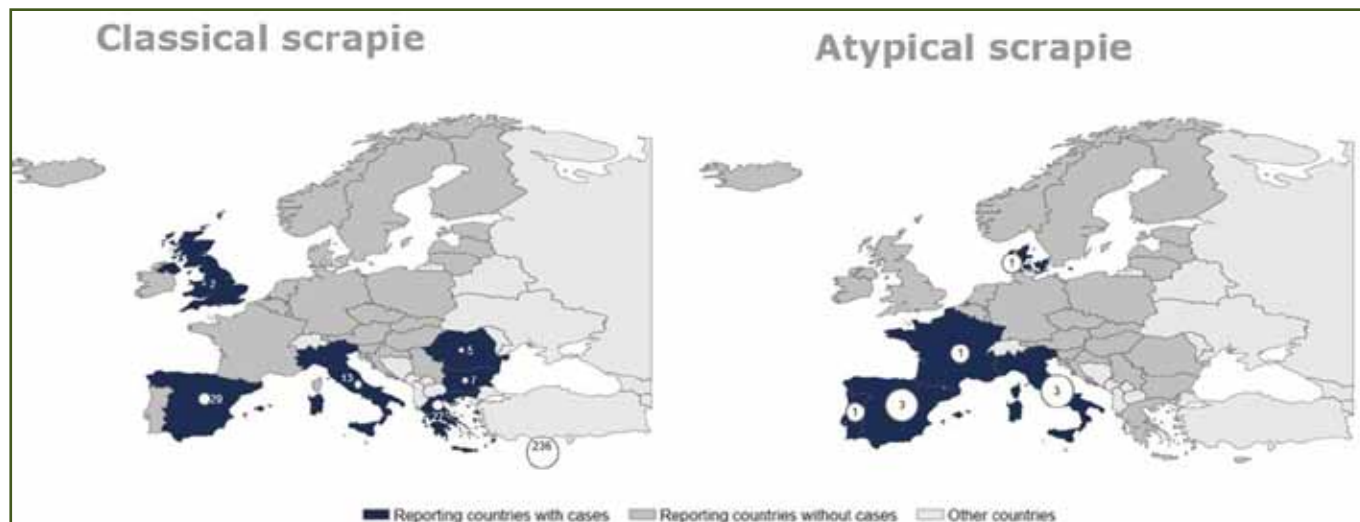
Klusavka

Ovce:

(data za rok 2020)

Kozy:

(data za rok 2020)

TERMÍNY AKCÍ NA ROK 2022

Termíny akcí 2022		
05. 2.	So	Krajské shromáždění Středočeského kraje (Sedlčany)
18. 2.	Pá	Rada plemenných knih ovcí, Zlobice
18. 2.	Pá	Krajské shromáždění Kraje Vysočina, Rudíkov
19. 2.	So	Krajské shromáždění Moravskoslezského krajského sdružení
25. 2.	Pá	Krajské shromáždění Pardubického krajského sdružení
26. 2.	So	Masopust na Zlobici
26. 2.	So	Krajské shromáždění Libereckého krajského sdružení
04. 3.	Pá	Krajské shromáždění Zlínského krajského sdružení
05. 3.	So	Krajské shromáždění Plzeňského krajského sdružení
05. 3.	So	Krajské shromáždění Královéhradeckého krajského sdružení, Zlích u Barunky
11. 3.	Pá	Krajské shromáždění Jihomoravského krajského sdružení, Zlobice
12. 3.	So	Krajské shromáždění Jihočeského krajského sdružení
19. 3.	So	Vítání jara na Zlobici
3. 4. - 7. 4.	Ne-Čt	TECHAGRO 2022, Brno
9. 4.	So	Členská schůze - shromáždění delegátů SCHOK z.s.
30. 4.	So	Ratibořice, Ovocné slavnosti v Babiččině údolí, krajský den Královéhradeckého sdružení
30. 4.	So	Čarodějnice na Zlobici
01. 5.	Ne	NT plemenných beranů a kozlů na Zlobici
03. 5.	Út	NT plemenných beranů Abertamy
07. 5.	So	NT plemenných beranů a kozlů Královéhradeckého kraje, Rýzmburk
13. 5.	Pá	Klasifikace plemenných beranů LA ze stáje Farma Prokeš, Smilovice
13.-14. 5.	Pá-So	Setkání Klubu chovatelů ovcí zwartbles, Starý Rokytník u Trutnova
14. 5.	So	NT plemenných beranů a kozlů Pěncín
14. 5.	So	NT plemenných beranů šumavská ovce, Michlova Hut'

20. 5.	Pá	NT plemenných beranů Úbořsko - penzion u Jandů
21. 5.	So	NT plemenných beranů a kozlů Košařiska, Jarmark
28. 5.	So	Ovocný den Olomouckého kraje Bezděkov
28. 5.	So	NT plemenných beranů a kozlů Strakonice
03. 6.	Pá	Členská schůze České asociace stříhačů, Vrbětice
04. 6.	So	Selský den Vrbětice, Mistrovství republiky ve stříhání ovcí, Mistrovství Valašska v ručním stříhání ovcí
11. 6.	So	ENT plemenných beranů vřesové ovce, NT plemenných beranů a kozlů Sedlčany
19. 6.	Ne	ENT plemene skudde, NT beranů a kozlů (vhodné pro klasif. nad 12 měs.) Nová Ves u Týniště nad Orlicí
24. 6.	Pá	Klasifikace plemenných beranů texel ze stáje, Hrusice
09. 7.	So	Klasifikace ze stáje Láník, Rakousy
23.-24. 7.	So-Ne	Chovatelský den Západočeského krajského sdružení a krajská výstava ovcí a koz, Horšovský Týn
5.-7. 8.	Pá-Ne	Goralski Świąto" 75. mezinárodní folklorní setkání Jablunkov
07. 8.	Ne	Borovany, Ovocné slavnosti
18. 8.	Čt	Klasifikace plemenných beranů ze stáje Valašská Bystřice
18.-21. 8.	Čt-Ne	AGROKOMPLEX Nitra, Slovenská republika
19. 8.	Pá	Seminář „Ovce a pastviny“ - Nýdek
20. 8.	So	Mistrovství Gorolů ve stříhání ovcí
20. 8.	So	OVENÁLIE - Ovocné slavnosti na Zlobici, celostátní výstava plemen ovcí a koz
20. 8.	So	Schůze klubu merinolandschaf
25.-30. 8.	Čt-Út	Země živelka, České Budějovice
28. 8.	Ne	Šampionát beranů ZW na výstavě Země živelka
28. 8.	Ne	NT beranů Země živelka
02. 9.	Pá	NT plemenných beranů a kozlů Žumberk-Částkov
02. 9.	Pá	Klasifikace ze stáje Benešová, Brocno

03. 9.	So	NT plemenných beranů a kozlů Podvihov
08. 9.	Čt	Krajská výstava ovcí a koz Kraje Vysočina, Radešinská Svatka
9.-11. 9.	Pá-Ne	KPOP Czech Open 2022 (největší česká soutěž v pasení)
10. 9.	So	NT plemenných kozlů Sosnová
11. 9.	Ne	NT plemenných kozlů Náchod
12.-14. 9.	Po-St	Kurz stříhačů ovcí na Zlobici
13. 9.	Út	NT plemenných kozlů Nezvěstice
14. 9.	St	NT plemenných kozlů Morkovice
14. 9.	St	NT plemenných kozlů Malý Ratmírov
15. 9.	Čt	NT plemenných kozlů Tábor
16.-17. 9.	Pá-So	Hradecké dožínky, krajská výstava Královéhradeckého sdružení
17. 9.	So	Otevřené mistrovství v ručním stříhání ovcí při KH dožínkách
17. 9.	So	NT plemenných beranů a kozlů na Zlobici
21. 9.	St	NT plemenných beranů a kozlů Rožnov pod Radhoštěm
24. 9.	So	NT plemenných beranů a kozlů, ENT plemenných beranů charollais, Sedlčany
24. 9.	So	NT plemenných beranů a kozlů Helvíkovice (Díbaq)
24. 9.	So	NT plemenných beranů Strakonice
27. 9.	Út	NT plemenných beranů Žabčice
28. 9.	St	Svatováclavský trh plemenných beranů a kozlů Pěnčín, ovčácký den Libereckého krajského sdružení
30. 9.	Pá	NT plemenných beranů Opatov
6.-9. 10.	Čt-Ne	Lysá nad Labem, výstava Náš chov 2022
06. 10.	Čt	ENT plemenných beranů zwartbles, ENT plemenných beranů texel, ENT plemenných beranů ovce ouessantské, NT plemenných beranů masných a kombinovaných plemen
07. 10.	Pá	ENT plemenných beranů clun forest, předvádění plemen ovcí a koz, předávání ocenění šampionům výstavy a nejlepším kolekcím, Národní šampionát zakrslých koz holandského typu, včetně ENT plemenných kozlů

8. 10.	So	Národní šampionát romanovských ovcí, včetně ENT plemenných beranů
09. 10.	Ne	Národní šampionát anglonubijských koz
15. 10.	So	Ovčácký den Moravskoslezského krajského sdružení, NT plemenných beranů Vendryně, ENT oxford down,
15. 10.	So	NT plemenných beranů Slušovice
15. 10.	So	NT plemenných beranů Rýzmburk (10,00 hodin)
15. 10.	So	NT plemenných beranů a kozlů Pecka-Staňkov (14,00 hodin)
21. 10.	Pá	NT plemenných beranů a kozlů Úborsko, penzion u Jandů
21. 10.	Pá	NT plemenných beranů Lhotka u Telče
22. 10.	So	NT plemenných beranů Zlobice
26. 10.	St	Klasifikace plemenných beranů Jindřichovice
28. 10.	Pá	NT plemenných beranů romney Valašská Senice 121, Kyčera; Členská schůze klubu chovatelů ovcí romney
04. 11.	Čt	NT plemenných beranů Nečtiny-Březín
04.-5. 11.	Pá-So	25. Mezinárodní konference chovatelů ovcí a koz, hotel Luna, Kouty
08. 11.	Út	Klasifikace plemenných beranů ze stáje Žilina u Nového Jičína
09. 11.	St	ENT plemenných beranů valašské ovce, NT plemenných beranů Bludovice u Nového Jičína
11. 11.	Pá	NT Počátky, klasifikace ze stáje
12. 11.	So	NT plemenných beranů a kozlů Sedlčany
19. 11.	So	Zabijačka na Zlobici, vepřové hody, country hudba
03. 12.	So	Advent na Zlobici

ZMĚNA TERMÍNŮ VYHRAZENA